



DEBRECZENI FŐISKOLAI LAPOK.

KIADJA:

A MAGYAR IRODALMI ÖNKÉPZŐ
TÁRSULAT.

*

XLVIII. ÉVFOLYAM. — 6. SZÁM.

*

FELELŐS SZERKESZTŐ:

KISS ENDRE.

SZERKESZTŐ-TÁRSAK:

B. KISS PÁL, BIKI ANDOR, VENETIÁNER SÁNDOR.

KIADÓHIVATALI FŐNÖK:

GÖNCZY BÉLA.



Szerkesztőség és kiadóhivatal: Debreczen, Collegium.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre: 5 korona. Félévre: 2 korona 50 fill. Ifjúsági egyesületeknek 4 kor. Főiskolai hallgatóknak 3 kor.
Egyes szám ára 30 fillér.

*

Debreczen sz. kir. város könyvnyomda-vállalata. 1905—2275

Cziczó Lajos czipésmester
DEBRECZEN.

Ajánlja dusan berendezett saját gyártmányu

kész férfi- és női cipőraktárát.

Vidéki megrendelések  minta cipő  beküldése szerint páronként pontos kiszolgálás mellett eszközöltetnek. Meg nem felelő cipők kicseréltetnek.

A főiskolai ifjuság számára 5% kedvezmény; ünnep után való fizetéssel biztosíték letétele mellett.

Mérték utáni megrendelések a legújabb divat szerint készítettnek.

Az akadémiai ifjuság találkozó helye!

BÁN KÁLMÁN

fűszer és csemege üzlete a kollégium mellett.

Ajánlja a főiskolai ifjuságnak dusan felszerelt üzletét!

Tájékozásul :

hideg felvágottak,
debreceni
kassai } sonkák,
prágai
szalámi,
főtt kolbász,
császárhús,
kolozsvári szalonna,
disznósajt,
paprikás szalonna,
nyelv,
szalvaládé,
pariser,
virslis főzve.

Svájci, emmenthali sajt, magyar,
trappista, gwargli (pogácsasajt).

Ecetes és sós orosz hal.

Szárdinia.

A közeli tél beálltával ajánlom finom
rum és thea raktáram.

Elsőrendű gyárból szerzett cukorkáimat

Mindennap friss cukrásztészta.

Friss pereg, lacipecsenye minden este
7 órakor friss sütés!

Minden reggel forralt tej.

S végül ajánlom

óriási nagy választékban szivarkahüvelyeimet.

DEBRECZENI FŐISKOLAI LAPOK.

KIADJA: A MAGYAR IRODALMI ÖNKÉPZŐ-TÁRSULAT.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Debrecen, collegium.

Megjelenik havonként kétszer.

Felöltszerkesztő:

K I S S E N D R E.

Szerkesztőtársai:

**B. Kiss Pál, Biki Andor,
Venetiánér Sándor.**
Kiadóhivatali főnök: **Gönczy Béla.**

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 5 korona.
Fél évre 2 kor. 50 fill.
Ifjúsági egyesületeknek 4 korona
Főiskolai hallgatóknak 3 korona
Egyes szám ára: 30 fillér.

A jogászkör.

A debreceni joghallgató ifjuság régi vágya immár a teljesedés küszöbén áll. A következő fél-évben, lehetséges, hogy még január hóban meg-alakul a jogászkör. Ime tehát, nem volt hiába-való annyi küzdelem: az ige testet ölt. Az a nyolc tagu bizottság, melyet a november elején tartott jogász-értekezlet a tervezet kidolgozása végett kiküldött, már hetek óta dolgozik; nem nagy hűhóval ugyan, de szorgalommal és kellő körültekintéssel. A tervezet már készen is van, megállapítva a kör célja, rendeltetése, a szervezet, a berendezés, a tagsági díjak összege és fizetési módozata, egyszóval minden, ami csak egy ilyen nagyfontosságú intézmény előkészítéséhez feltét-lenül szükséges. Hátra van még a legnehezebb kérdés: a tanárkar s az ifjúsági naggyülés jóvá-hagyása.

A tanárkar jóindulatában bizunk, az ifjuság komoly szándékáról föltétlenül meg vagyunk győ-ződve; a siker tehát majdnem bizonyos.

Ily körülmények között aligha lesz felesleges és időszerütlen dolog a kérdéssel behatóbban fog-lalkozni.

Aki nem kiméli a fáradságot s a nyolcas-bizottság jegyzőkönyveit átlapozza, észre fogja venni, miszerint az összes határozmányokból két nagy eszme bontakozik ki, nevezetesen pedig *1. újabb anyagi teher nélkül kényelmes, barát-ságos otthont teremteni a jogász ifjuság szá-mára; 2. egyesíteni a szétszórtva élő erőket oly módon, hogy működésük eredménye intenzi-vebb s munkakedvük fokozottabb legyen.*

Az elsőt, a kényelmes otthont — sajnos — a jelenlegi körülmények között nagyon is nélkü-lőzzük. Itt van ugyan a »Felsőbb Tanulók Olvasó Egylet«-e, de bizony ez feladatának nemcsak hogy társadalmi, de sőt egészségügyi szempontból sem képes megfelelni. Hiszen az egész egy rosszul

világított, rosszul fűtött s egyáltalán nem szellőz-tetett szük helyiségből áll. Hogy kényelmes be-rendezésről benne szó sem lehet, azt igen jól tudja mindenki, aki oda néhanapján — különösen az esti órákban — bevetődik. Csoda-e hát, ha a jogász ifjuság más helyen keres szórakozást és pedig olykor nem épen nemes szórakozást? Csoda-e, ha szabad idejét a kávéházakban, korcsmákban, szennyes lebuokban tölti el? Ne is beszéljünk arról a néhány boldog halandóról, kiket a »Kaszinó« választmánya a tagok sorába felvesz.

Milyen más viszonyok vannak Budapesten, Kolozsvárott, Kassán, Sárospatakon, Pozsonyban stb., hol a különböző nevü egyetemi, illetve aka-démiai körök már évek óta virágoznak. Ha ná-lunk eddig minden kísérlet hiábavaló volt, azt egyedül a pénzhiánynak tudhatjuk be. Most már azonban a bajon segítve van. Az 1905-ik évi zászlószentelésből, no meg az előző években tar-tott táncmulatságokból, hangversenyekből begyült összeg manap meghaladja a 3500 koronát. Ez pedig már valami! Az első lépést megtenni min-den esetre elegendő. Miért ne legyünk hát épen mi azok, kik az első lépést megtesszük?

Való, való igaz, hogy nagy dologról van szó, melybe könnyelműen belemászni semmi szin alatt sem volna helyes és üdvös. Ugyde tagadhatatlan az is, hogy a viszonyok sohasem voltak oly ked-vezőek, mint az idén. Ezelőtt a tanárkar nem sok hajlandóságot tanusított a hozzájáruláshoz, most ellenben a legmesszebb menő jóindulatát és pártfo-gását tapasztalhatjuk minden vonalon.

E cikk írója szívesen elismeri, hogy a jogász-kör ellenzőinek sok tekintetben igazságuk van, de — már megengedjenek — az általok felhozott okok korántsem oly komolyak, hogy miattuk az egész nagyratörő tervet a papirkosárba dobjuk.

Nézzük csak, mi az első kifogás? Nemde az, hogy a jogászkör alaptökéjét képező 3500 ko-

rona még mindig nem elég? Nos, hát én bátor vagyok azt állítani, *hogy igen is elég!* De lásunk egy kis statisztikát. Hátha a merev szám- adatok ékebben beszélnek, mint az ornata syntaxis!

Az előkészítő bizottság az évi tagdíjat 11 koronában állapította meg. Ez az összeg — természetesen a tanárkar jóváhagyásával — féléves részletekben a tandíjjal együtt lenne fizetendő. Jogakadémiánkon van évenként minimum 200 joghallgató, akik fizetnek a jogászokri tagsági díjért 2220 koronát; ehhez járul a »Közlöny« előfizetési díjából befolyó tiszta jövedelem, cirka 100 korona; a kör helyiségeiben és céljaira rendezendő estélyek, multságok tiszta haszna minimum 100 korona; játékdíjak minimum 300 korona. Az évi (feltétlenül biztos) jövedelem tehát összesen 2700 koronát tesz ki. Ezzel szemben a kiadás: lakásra körülbelül 1400 korona, ujságokra 400 K., adminisztratív ügyekre s holmi kisebb beruházásokra, fűtésre, világításra 250 korona, összesen tehát 2050 korona. Aggudalomra ezek szerint semmi ok nincs: a mérleg javunkra bil'en 650 korona plusszal.

Hanem ennyi tiszta jövedelemre szükségünk is van. Szükségünk van pedig azért, mivel az előkészítő bizottság csak úgy véli megvalósíthatónak a már említett második célt, az ifjuság egyesítését, ha a már meglevő jogász-egyletek — mint szakosztályok — belépnek a felállítandó jogászokri szervezetébe, megtartván természetesen autonómiájukat, működési körüket, választmányi és tisztikarukat, *teljesen függetlenül a jogászokritól, még felelővitelei és fegyelmi ügyekben is.* Joguk mindössze annyiban csorbul, amennyiben tagsági díjat nem szedhetnek, mert aki tagja a jogászokri nek, az szükségképen tagja leend a »Jogász Segítő Egylet«-nek, a »Joghallgatók Tudományos Társulatá«-nak és működő vagy pártoló tagja a »Zenekör«-nek. (A vivőkör természetesen marad a régiben.)

Nagy számmal vannak, akik épen ezt a szervezést tartják célszerűtlennek és ezen az alapon foglalnak állást a jogászokri ellen. — Ide vonatkozólag is van néhány megjegyzésem. Először is ezek az urak nem veszik figyelembe, hogy ez a szervezés nem végleges, csak afféle egy-évi vélemény, a nyolctagu bizottság véleménye. Tehát amennyiben a többség helyesnek nem ta-

lálja, hatályon kívül helyezhető. De másodsorban megjegyzem, hogy a centralizáció az egységes erő kifejtés szempontjából határozottan előnyös. A fent vázolt szervezés pedig a centralizáció alapján áll. Ha egyebet nem érünk is el vele, de legalább az ifjuság ideális gondolkozásával homlokegyenest ellenkező s olykor nem épen becsületes korteskedésnek elejét vesszük.

Akadnak nagyképűsködő moralisták, akik a közerkölcsiség szempontjából tartják szükségte- lennek, sőt veszélyesnek a jogászokrit. Ugyan ké- rem, hát gyermekek vagyunk mi, kiket csakis vasszigoru felügyelettel lehet a rossztól visszatartani; vagy talán önök sohasem fordultak meg nyilvános mulató helyeken s nem kerültek onnan haza morális szempontból többé-kevésbé kifo- gásolható állapotban. Különben is legyenek meg- győződve, hogy ha valahol szigoru felügyeletet találhatnak, azt elsősorban a jogászokri ben fog- ják feltalálni. — Azt meg talán nem kell bizo- nyítgatnom, hogy az alapszabályok, de meg a tanárkar is gondoskodik arról, hogy a kör bün- barlanggá ne sülyedjen. *Nemes feladatokról van itt szó uraim, nem pedig arról, hogy az ifjuságnak alkalmat szolgáltatassunk bűnös szcnevédélyei táplálására. Korszakalkotó intézményt akarunk mi teremteni, nem büntanyát.*

Nem vagyok próféta, nem akarok jósolgatni előre nem látható dolgokról, de a jogászokri esz- méjét lelkem egész idealizmusával, szivem egész melegével ölelem fel. Nem tudok lelkesedni holmi csekélységért, de a jogászokri ben egy szebb jövőt látok. Nem vagyok talentum, de amit te- hetek e szép cél érdekében, azt megteszem.

Legyen az én hitem a jogász ifjuság hite, az én reményem a jogász ifjuság reménye, az én meggyőződésöm a jogász ifjuság meggyőző- dése, s akkor a kitartó munka igaz gyümölcsöt terem.

Oláh Béla.

Karácsonyi legenda.

Irta: **Matolcsy Sándor.**

Leszállt az est és nyomába jött a köd. A gázlámpák világossága a sötéttel nem tudott megküzdeni, a megfagyott aszfalton senki sem járt; általában mély csend uralkodott. Az egyik ház földszinti ablakára fölmászott egy rongyos rikkancs, a száját nyitva felejtí és bámul be a

szobába. Ott bent, közel az ablakhoz, egy karácsonyfa csillog. A gyertyái, mint ezernyi kis csillag, ragyognak, köztük kis fényezett gömbök sokszorozzák csillogásukat. Az örökzöld karácsonyfa pedig a fényes csillogás, ragyogó pompa között méltóságteljesen terpeszkedik.

A rongyos rikkancs odakint az utcán bámulja a csillogó karácsonyfát; ő még olyat sohase látott. Odahaza, az ő kis külvárosi, otthonnak nevezett odujában, ahol az édes anyja betegen kuporog, az apja meg összetörten piheni ki napi munkájának fáradalmait; odahaza, az ő otthonában még sohasem csillogott karácsonyfa. A gyerek rányomja az orrát az üvegre, mereven néz a karácsonyfára. Aztán lassan egy könyecsepp gyűl a szemébe. Leugrik az ablakról és gyorsan, vágatva rohan végig a sikos aszfalton.

Valahol meglát egy cilinderes, jól öltözött uri embert. Odaszalad hozzá, aztán gyorsan, lihegve, szakadozottan kezd neki beszélni. Tudja Isten, mit beszél. Talán az az ur, aki ezen a néptelen éjszakán az utcára vetődött, talán az sem hallja. Csak gépiesen a zsebébe nyúl és megveszi a gyerek minden ujságját. A rikkancs zsebre vágja a pénzt, aztán ismét elkezd szaladni.

Szedi az apró lábait és igyekszik előre. Ki akar jutni a városból. Valami gondolata jött és most meg akarja valósítani, mielőtt megbánná. Tud valahol a közelben egy kis fenyvest, arra igyekszik. Amint kiér a városból, egy pillanatra visszahökken. Az országutat térdig érő hó takarja. Nincs benne kocsinyom, nem tapostak még bele emberi lábak gyalogösvényt. Szent karácsony estéjén senki sem dolgozik. Csak egy kutya szalad onnan az erdő felől befelé. A gyerek fél tőle, elhúzódik előle s aztán neki vág a nagy hónak. A lába átnedvesedik, az inai meg-megrognak, de azért csak siet előre.

Utközben az éjszaka néma csendje megijeszti; füttyülni kezd. Nem is tudja hogyan, talán csak úgy magától rájön a szájára és aztán élesen füttyüli be a csipős, hideg levegőbe az »Istennek szent angyala« dallamát. A komor egyházi éneknek fenségesen szárnyaló, mégis egyszerű és egyszerűségében is szivhezszóló dallama megmozgatja az ő kis szívét is.

Valami öntudatlan melegség hatja át. Eszébe jutnak a tanítójától hallott és a Megváltóra vonatkozó bűvös-bájos kis mesék, felcsendül előtte

az apjának erős, férfias hangja, amint odahaza, munka után olvassa a bibliát. És vágyódik vissza nyomoruságos otthonába, a beteg édes anyja a halálra fáradt apja mellé. Hogy aztán gyorsabban járhasson, hogy mennél hamarabb visszajöhessen és élvezhesse hideg otthonának édes melegét, megsaporázza a lépteit. Hasítja a ködöt, utat szánt a hóba . . .

Kiér a fenyvesbe. Kikeres egy kisebb fácskát, előszedi a bicskáját és kivágja vele a fát. Aztán lerázza róla a havat, magához szoritja a kis karácsonyfát, megkeresi a lábanyomát és rohan vissza az uton. A lábai azonban olyan nehezen viszik. Rongyos cipőjére ráfagyott, vékony nád-rágja szárán átnedvesedett a hó s most mázsás sullyal vonja lefelé. A fülei, az arca csak úgy égnek, a szemei meg le-lecsukódnak. Elálmosodik; a hónak tiszta, fehér lepedője olyan csábitólag hat rá. Mintha csak azt mondaná: Feküdj le rám, süppedőbb vagyok, mint a legvastagabb párna, tisztább, mint a legtisztább lepedő, fehérebb, mint a patyolat.

A gyerek meg válaszol:

— Nem fekszem le rád! Odahaza az én kis szalmazsákomban jobb fekhely, mint te vagy. Az édes anyám két ölelő karját, meg forró csókjait, amelyekkel meg fog jutalmazni, hogy neki karácsonyfát viszek, te nem pótolhatod.

A kis rikkancs hangosan beszél. A szavai töredezetten hagyják el az ajkait. Aztán még megpróbál sietni, nem tud. Egy darabig még megy, aztán lesüpped a hóba és elalszik. Szépeket álmodik. Pásztorok vonulnak el előtte. Arcukon szent öröm, lépteiket sietteti az égi üzenet. Aztán lát egy nyomoruságos kis jászolt, benne égi glóriától körülövezett gyermeket. A gyermek körül kis angyalok szállonganak s valami fenséges dalt énekelnek. És napkeleti bölcsek járulnak elébe. Az egyik vakító fényű kincseket, a másik mirhát rak a kicsike lábaihoz, a harmadik tömjént gyújt és füstfelhő fedí be a képet, amelyen mégis keresztül ragyog a glória . . .

A kis rongyos rikkancs arcára valami csendes mosoly lopózik, megdermedt, vézna karjaival még egyszer magához szoritja a kis fenyőfát, teste még egyet vonaglik és aztán meghal.

Odahaza, valami kis külvárosi oduban, az esti vak sötétben megmozdul a gyerek apja.

Előszedi a gyufáját és meggyújt egy kis rozoga lámpát vele, aztán odaszól az asszonyához:

— Nem jön a gyerek. Ja, persze, ma nincs üzlet. Hát kezdjük.

Aztán sóhajt, nyújtózkodik egyet, felnyul a mestergerendára, leveszi a bibliát és olvasni kezdi.

»Mikor pedig született volna Jézus Bethlehemben . . .«

Nász.

Derüs hangulat... csapongó, játszi jó kedv...

Fényárban uszik mindenik szoba...

Sok vendég van ott fenn a cifra házban,

Kiket elfog a vigalmi láz...

A zene, tánc folyik javában...

És vidám a mennyezői nász!

Vőlegényéhez simul a szép menyasszony

Ragyogó, boldog, tüzes arcával...

Szép szőke feje mirtuszkoszoruzott,

S minden szív uszik nagy örömbé'...

Csak egy legény a szomorú ott!...

S csak egy leánynak hull a könnye!...

Szabó István.

Kaland a Napsugár-utcában.

Irták négyen.

Első fejezet.

Irtá: Kiss Endre.

Ha a Napsugár-utcát Sárréti-utcának, Pocsolya-utcának, vagy Habarék-utcának nevezte volna az az ismeretlen tettes, aki az utcákat születésük után meg szokta keresztelni, egyáltalán nem lenne okom a csodálkozásra, — azonban meg kell vallanom, őszinte bámulat fog el, ha arra gondolok, hogy a fővárosnak az a modern kor igényeivel sziklasziláradon dacoló utcácskája, melyben sár és sár egymást váltják fel s melynek kiapadhatatlanul, büszkén szétterjedő pocsolyáira a napsugár is legfeljebb csak tévedésből süthet, napsugár nevet visel. Önök talán azt gondolhatják, hogy Rontó Demeter urnak inkább az lenne a kötelessége, hogy a miniszteriumban segéd-fogalmazzonék, mint az, hogy a főváros egyik névleg legjobban, tényleg legkevésbé napsugaras utcájának szóelemzésén törje a fejét; — ezzel szemben azonban megjegyzem, hogy ennek a Rontó Demeternek — t. i. csekélységemnek — életében nagy szerepet játszik a Napsugár-utca. Hogyne! Hiszen, életem egén, mikor legsötétebb

felhők borították, akkor ragyogott fel hirtelen a Napsugár-utca!

Meg kell vallanom, hogy szerelmi sikerimmal nem érhetem el soha a világrekordot. Pedig őszintén mondhatom, nem vagyok válogató; a legkellemetlenebb és legrútabb hölgyeket is örömmel fogadtam szivembe, ama reményben, hogy érzelmeik talán könnyebben hajlanak felém, mint a szépeké: — de ők sem voltak meglepve velem, amelyiknek savószepe volt, az hosszú füleimet tartotta kiállhatatlanoknak, viszont amelyiknek a füle volt hosszú, az savószepeimtől undorodott. De végre mégis találtam egy leányra, ki, úgy láttam, megérti és viszonzza érzelmeimet.

Nem csoda, ha az istennőnek jó s nagy szive volt, hiszen ő maga is jó nagy darab vala. Kezei, lábai óriásiak voltak, de nem aránytalanok, sőt ellenkezőleg nagyságuk a legszebb arányban volt többi testrészének kiterjedésével; a hatalmas méretek e harmóniája, nekem, ki mindig lelkes csodálója voltam az egyiptomiak építkezésének, feltétlenül imponált.

Egy bálban láttam őt először, hol, midőn megpillantottam, épen petrezselymet árult. Petrezselyemárulásában volt valami báj, ami határozottan megnyerte tetszésemet: — nyugodt méltósággal árulta a petrezselymet, ami arra vall, hogy nagy gyakorlata lehetett e foglalkozásban. Bemutakoztam s felkértem egy táncra. Kegyetlenül rosszul táncolt, — úgy látszik, a táncot nem szokta meg annyira, mint a petrezselyemmel való kereskedést, — azonban én tyukszeimeim nagy méltatlankodása dacára is, gyönyörrel élveztem, hogy cipői nem egyszer összetévesztik a parkettel lábaimat.

Bemutakoztam a mamájának is s a bál után hazakisértem őket. Ekkor láttam először a Napsugár-utcát: — azaz, dehogy is láttam, hiszen a benne uralkodó koromsötétség azt hitethette volna el velem, hogy a legsötétebb Afrika homogsivatagjain járok, ha lakkcipőim nem csalltak volna ki néha-néha egy-egy pocsolyából csobogó hangot.

Mikor ideálommal kapujukhoz értem, ő így szólt hozzám.

— Kedves Rontó; — az utcánk nem valami bizalomgerjesztő ugyan, de a lakásunk, higgye el, hogy az. Úgy-e meglátogat bennünket?

Sza
szogássa
laszolhat
pocsolya
lakásuka

Más
harmad
vendég l
még fok
ő felém
lyeknek
séget fej
tem a N
már söt
Scyllei
kapujáig.

Egy
befordulv
petve lát
tét alak
arccal.

— I
alább is
óvatosan

A s
ott hagy
pár lépés

— U

Én
melyik to
cses meg
bemből,
tottam:

— N
huztam a

— E
tagja, he
retlen.

— É

veremen a
— E
hogy felh
— én nem
csak egy
sincs okor
kulcsa.

Kapul
revolverre
gott vissza

Szavaimat meleg kézszorítással s édes szuszogással kísérte: s én természetesen nem válszolhattam mást, mint, hogy ha száz halál és pocsolya áll is az utamba, akkor is felkeresem lakásukat.

Másnap elmentem Ludmilláékhoz s elmentem harmadnap is s lassanként csaknem mindennapos vendég lettem náluk; iránta érzett szerelmemet még fokozták azok a lapos pillantások, melyeket ő felém vetett s azok a pompás uzsonnák, melyeknek elfogyasztása körül ő is élénk tevékenységet fejtett ki. Lassanként annyira megismerkedtem a Napsugár-utca vizrajzi térképével, hogy már sötétben is el tudtam jutni a sok pocsolya Scyllei és Charibdysei között a Ludmilláék kapujáig.

Egy alkonyatkor, mikor a Napsugár-utcába befordulva, ideálom háza felé haladtam, meglepetve láttam, hogy egy kőrakás mellett egy sötét alak áll s épen a Ludmilláék háza felé fordul arccal.

— Egy ember a Napsugár-utcában! Ez legalább is gyanus! — gondoltam magamban s óvatosan haladtam tovább céloom felé.

A sötét alak, amint meglátta körvonalaimat, ott hagyta a kőrakást, felém közeledett s tőlem pár lépésre megállva, így kiáltott:

— Uram! Álljon meg!

Én abban a hitben, hogy föltétlenül valamelyik tolvajbanda agilis tagja szerencsétlen becses megszólításával, kapukulcsomat kivéve zsebemből, mellének szegeztem s harsányan kiáltottam:

— Ne tovább! Figyelmeztetem, hogy felhúztam a kakast!

— E tették, mint az állatvédő egyesület tagja, helytelenem — válaszolta az ismeretlen.

— Én nem tréfálok uram! Felhúztam fegyveremen a ravaszt.

— Ez már helyes! A ravasz megérdemli, hogy felhúzzák! Egyébiránt tőlem nincs oka félni; — én nem rossz szándékkal közeledem önhöz; csak egy szivességre akarom kérni s így nekem sincs okom félni attól, hogy elsül az Ön kapukulcsa.

Kapukulcsom, melyet hasztalan akartam revolverré léptetni elő, megszegeyenülten sompolygott vissza kabátom zsebébe.

Második fejezet.

Irta: Matolcsy Sándor.

A kapukulcsal együtt elsompolygott a bátorságom, az önérzetem is. Rápillantottam az idegenre s miközben laktopánkám mennyei kéjjel gázolt bele egy nagyobb pocsolyába, megszólítám:

— Örömtől idegen, ki vagy te bánat embere?

Ő megvető pillantással mért végig s így szólt:

— Harmadszor: kikérem magamnak, hogy letegezzem. Másodszor: figyelmeztetem, hogy a lopás az irodalom terén is büntetendő cselekmény és először: én detektív vagyok.

Kezdett az inam bizseregni és éreztem, hogy a bátorságom jön vissza felé. Felágaskodtam és közben kiszámított és jól alkalmazott pauzát tartván, amely alatt, mint kétségbevonhatatlan tény állapítottam meg detektívem rendezetlen felekezeti viszonyait, a következő szavakat röppenttettem ki fogaim sövénye közül:

— Hát tisztelt barátja az erénynek, halljuk a kérését. Amennyiben teljesíthető, számíthat reám.

— Hová megy?

— Mi köze hozzá?

— Figyelmeztetem, hogy kérdéseimet önhöz a törvény nevében intézem s kérem, hogy azokra szabatos választ sziveskedjék adni.

Bátorság, futás és inak, elsápadás; — kinos szünet. Végre is én szólaltam meg:

— Mi... mit parancsol?

— Ismételten kérdezem, hogy hová megy?

— Szeretett arum, Talpassy Ludmillához — felelém, miközben kalapomat lefujván, futballt kezdett vele játszani az őszi szél.

Rövid versenyfutás, kalapelfogás és miegyéb után folytattuk a tárgyalást.

— Ön tehát ismeri Ludmillát?

— Oh igen, — de talán hivatalos tárgyalás közben, ne ily bizalmasan, csak keresztneven beszéljünk önagyságáról!

— Figyelmeztetem önt, — szólt a törvény nevében, — hogy kifejezéseinek megválogatására csak nekem van jogom utasítani önt! A tétel pedig fordítva nem áll.

Én tejszóvalva hallgaték, ő pedig folytatá:

— Most pedig lesz szives engem Talpassy-ékhoz felvezetni s ott, mint jó barátját bemutatni.

Karonfogtam a nyájas idegent és fölvonultunk, mint hős hadak Szivem erősen dobogott, a kezem reszketett, mint a kocsonya.

— Kedves Ludmilla, engedd meg, hogy bemutassam neked szeretett barátomat: Szaglász Benőt, a nagy dete...rministát.

Bizony énnekem fogalmam sincs róla, hogy mi az a determinista, de ha megcsuszott a nyelvem, valahogy vissza kellett neki adnom az egyensúlyt.

Ludmilla bájos szája széles és nagyságában fenséges mosolyra nyílt.

— Örvendek, uram! Mamám ugyan most el van foglalva, de rögtön jönni fog. Tessék helyet foglalni.

Leültünk. Csevegtünk. Egymásra laposakat pislantottunk és szerelmünkben mint két villamos szikra egymás felé vonzódva, kölcsönösen kívántuk pokolba a közibénk álló üveglemezt, illetőleg detektívet.

Ő pedig ült egy helyen, szemlélt, szaglászott, majd felállt, ismét leült és hirtelen odajövén hozzám, a fülembe sugott valamit. Aztán eloltotta a lámpát, én pedig ájultan rogytam Ludmillám kebelére.

Harmadik fejezet.

Irta: Vidovich Ernő.

A lámpa azonban nem aludt el (aminek okát az utánami cikkíró lesz szíves megmagyarázni) s én fájdalomtól megtört szívvel szemlélttem azt a bizalmatlansággerjesztő tüneményt, hogy Adelgunda helyettem a Szaglász Benő hájdus keblére omolt. E tévedést magam sem tudom, megmagyarázni, ámbár azóta lázálmos (ugye szép szó) éjszakákon mindig ezen töröm a fejem.

Igy tünődtem magamban: — Demeter! Itt valaki bolond. Te ugye bár nem vagy az? Avagy volt neked amerikai nagybátyád, aki valami egyensúlyát elveszítvén, vagyoni tulsúlyát reád hagyta, vagy gráci nagynénéd, aki szerény tizezer forintnyi évjáradéka átnyújtása mellett rádbizta egyetlen angora macskája nevelését? Nem, ezerszer is nem. Hiszen én úgy jöttem a világra, hogy bölcsőm mellett, amely repedt sütőteknőből állott, éhes szimbolumként a majdan elkészülő Bazilika (pardon Népszínház) egere állott.

Szaglász Benő ur e közben előre hegyezte hegyes és durva kampóban végződő orrát s halk sóhajjal csendesen megingatta őszülésnek induló

kopasz, tar fejét. — Uram! Ön egy óriási tévedésnek esett áldozatul. Óh ön szegény áldozat. Adelgunda az én szeretett jegyese, szívét hetek óta gyötri az a fájdalomgerjesztő tény, hogy ő rut s rajtam kívül, ki neki jegyese vagyok, nem akadna férfi, kinek megakadna a szeme rajta. E vajadás elosztatására tanácsoltam neki azt a mélységes tragédiává fejlődött alakoskodást, hogy jelenjék meg egy bálban s ott száz számmal fog akadni elegáns gavallérokra, akik versenyfutásban rohannak hájdus szépségének és ragyogó szellemének tüzenél sütkérezni. S ezek helyett talált egy nagy nemes lelket, aki fáklyaként világít a mai társadalom romantikusan szociális, ideálisan anarchista s merkantilista, iniciatívájától determinált combattans sovinizmusában, Uram, ön magasztos lélek, engedje meg, hogy kezét megszoríthassam.

Könnyeim sűrűen peregtek, tudom elhagyta egy tompa, elnyomott sóhaj s bánatosan, merengően nyujtám kezem Szaglász urnak. (Ez ugyan nem igaz, de gyönyörűen hangzik.)

Zsebeimben kutattam, mivel ajándékozhatnám meg e nemes lelkeket. Kezembe akadván a kapukulcs, kirántottam s dörgő hangon kiáltottam:

— Uraim és hölgyeim! E kapukulcs, e nem közönséges kapukulcs, mert ez nem közönséges kapukulcs (Hosszas helyeslés), legyen tanum, hogy ebben a nagy s nemes idyllben nem akarom a nyomorult Richelieu szerepét vinni. (Dörgő helyeslés.) A kolosszális páriák világában sem tartozván, ezennel veszem a kalapomat s... (Hosszantartó, dörgő helyeslés)... nem távozom, mert nem lelem sehol.

S amint hármásban kutattuk a kalapot, egy hirtelen mozdulattal feltárult az ajtó és belépett Talpassyné asszony.

Halk sikojjal keblemre borult, majd bágyadt mosollyal így szólt:

Negyedik fejezet.

Irta: Bátorkeszi Kiss Pál.

— Ön eljött... Óh én tudtam, hogy ön el fog jönni... S mégis, mégis olyan nyugtalanul vártunk Önre... Megkaptuk levelét.. Óh mily szépen, mily kedvesen ír, mily elragadóak szavai, melyeket a szerelem édes hatalma sugallott.. Kedves barátom, remélhet viszont szerelmet, én mondom Önnek, bizton remélhet...

Csodálkoztam a leendő anyósi szeretetnek — eddig még bizonyára senki által nem tapasztalt —

ilyetén szenvedélyes megnyilatkozásán és állhatatosan prűszköltem a felém áradó s Talpassyné asszony egész lényét átható rezedaillattól, miközben valami olyasfélét morogtam, hogy a történetek egyáltalán nem bizonyítják a mondottak valószínűségét.

Ő erre egy óriási lépéssel közeledett felém s herkulesi tenyerével megragadta kezemet oly hevesen, hogy felszisszentem belé s így kezdett dörögni:

— Ön szemrehányásokat tesz nekem. Jól van, tehát én Önért mindent kockára teszek... Szeretlek, óh szeretlek édes Demeterem, szeretlek és imádlak!

Rettentő gondolatok cikáztak át agyamon: Szent Isten; ez az asszony szerelmes belém! Ideálom mamája! Anyósom! Micsoda félreértés áldozatává lettem én? Mi lesz velem, mi lesz velem?

De nem sokáig volt időm gondolkozni. Imádóm körülfont izmos karjaival oly erősen, hogy még a gondolat is kiszorult belőlem, nyakamba borította cinobervörös álhaját, keblemre bájdus természetnek másfél mázsánnyi terhét s ajkaimra lopta azon zamatos csókokat, melyekre most is csak a váltóláz vagy hideglelésnek nevezett, kellemetlen betegség veszélyével gondolhatok vissza.

Miután néhány szabadulási kísérletem teljesen megtört a matróna izmain, látván, hogy meddő marad minden erőlködésem, megadással adtam át magam sorsomnak. Csak öt percnyi szünet után, mely előttem végtelenségnek tetszett, esett le szívemről a kő, vagy mit is mondok, Talpassyné nagyságos asszony — s csak ekkor gondolhattam arra, hogy kabátomról a bájos hölgy arcáról ráhullott rózsás hamvat letisztítsam.

Az pedig büszkén kiegyenesedett s ajkát a következő szavakra nyitá:

— Tisztelt uram! Én egy kissé elragadtattam ugyan magamat, de azt hiszem Ön, mint lovagias ember, tudni fogja kötelességét.

Én, aki sokkal inkább meg voltam még most is lepetve, semhogy a helyzetet teljesen felfogtam volna, dicséretreméltó hidegvérrel válaszolék:

— Nagyságos asszonyom, nem egyedül vagyunk.

Talpassyné csak ekkor nézett körül a szobában, melynek egyik sarkában, diszkrétén félre-

húzódva egy velünk igen keveset törődő pár csevegett.

Dühösen harapott ajkaiba, aztán hidegen fordult hozzám:

— Azt hiszem, bemutatná barátját.

Tiszteletemnek és nagyrabecsülésemnek legnagyobb foku hiánya a szóban forgó vetélytársam iránt, ugyan méltán indíthatott volna arra, hogy a »barát« elnevezés ellen a leghatározottabban tiltakozzam, mindazonáltal most ezzel nem törődve, hanyathomlok rohantam a kérésnek eleget tenni.

A detektív felállt s én csupa bosszantásból őt saját sorsára bízva, egy ügyes mozdulattal elfoglaltam helyem ideálom oldalán.

De alig sugom a kedves fülébe az első »szeretlek«-et, midőn hátunk mögött egy fájdalomhörgés s egy örömsikoltás hallatszik:

— Ludmilla!

— Leo!

Meglepetten fordultunk az ajtó felé, hol a titkos mihaszna tehetetlenül ficáinkolt az özvegy karjaiban.

Világosság kezdett derengeni agyamban, de csak azért, hogy minden még sötétebbé váljék.

Ez azonban nem akadályozhatott meg abban, hogy karjaim kitérve s egy örömsikollyal ajkamon ideálom felé rohanva, ne igyekezzem megismételni a fenti nagyhatású jelenetet, de az ő heves tiltakozása megakadályozta a század legmeghatóbb szerelmi kettesének lejátszását.

Ez utolsó kísérletem meghiusulta után megtörtén nyultam — a magamé hiányában — a detektív kalapja után s a hűtelennek egy utolsó bucsut intve az ajtó felé közeledtem.

De a kalap tulajdonosa egy végső erőfeszítéssel kiszakítván magát a boldog viszontlátás örömei közül, utamat állta s elszántan kiáltott:

— Uram, tüstént tegye le a kalapomat.

— Önnek elvégre is mindent tudnia kell — szólt fagyosan Talpassyné.

Megadtam magamat. Hanyagul beledőltem egy nagy karszékbe s várakozó álláspontra helyezkedtem.

Ötödik fejezet.

Irta: Kiss Endre.

Mialatt én várakozó üléspontot foglaltam el, Talpassyné asszony működésbe hozta fáradhatat-

lan beszélő szervét s a következő szavak peregettek le ajkai széles korongjáról:

— Maga Demeter, aki mostanában gyakran járt hozzánk, bizonyára jól tudja, hogy leányomat tulajdonképen Adalgundának hívják s én csak rövidség kedvéért szólítom őt Ludmillának; viszont az én nevem Ludmilla s ő csak rövidség kedvéért nevez engem egyszerűen mamának.

Akartam mondani, hogy halvány sejtelmem se volt e Gabelsberger - Karkovics rendszere nélkül gyártott rövidítésekről; — de ki tudná megállítani a cikázó villámot, vagy a vén asszony nyelvét?

A villám tehát tovább cikázott ilyenképen:

— Valóban meglepődtem, midőn egy hordár magától levelet hozott ide ily címzéssel: »Aranyos Ludmillámnak«. Minthogy az aranyos név egyformán nagy mértékben megillet engem is, leányomat is, de Ludmilla jogszerint csak én vagyok, nyilvánvaló, hogy nekem szólt e levél, melyben leírja, hogy ezuton akarja érzelmeit kiönteni. A kiöntött érzelmek szivemre hulltak s én boldogan mondanám, hogy a sirig magáé vagyok, ha nem volna itt Leó...

— De Leó itt van — és így nem mondja! — kiáltám harsányan, mialatt egy a Talpassyné és leánya együttes nehézségével hasonló sulyu kő esett le szivemről — és egy olvadékony pillantást vettem az Adalgundává alakult Ludmilla felé, amiközben a Leóvá alakult Benő felém, aki a társszerzők alakító képessége dacára is Demeter maradtam, egy nem olvadékony pillantást vettem.

A villám tovább cikázott:

— Leó volt az én fiatal özvegységem vizsgálója. (Ki hitte volna, hogy fiatal is volt valaha!?) Midőn egyszer pillanatnyi pénzzavarában 100 forintot kért tőlem, azt ígérte, elvesz feleségül. A pénzt elvette, de engem nem. Szerelmes sziveink akkor találkoztak utoljára, mikor gyöngéd tekintetét vetve rám, nadrágzsebébe gyömöszölte a kékhasu bankókat. Bizonyára csak azért nem váltotta be eddig ígérését, mert elfelejtkezett róla. Istenem, hiszen annyi mindent elfelejt az ember! De most itt van s követeli, hogy az övé legyek.

— Akkor én lemondok! — Kiáltottam, gyöngéd tekintetét vetve Adalgundára, kinek szíve úgy látszik ismét felém fordult, mert pillan-

tásomat viszonzotta s lábacska gyöngéden megnyomta lábomat, mire akaratlanul is felsziszszentem.

— Bocsánat, én mondom le! — Kiáltotta Leó— Benő, szintén laposat pislantva Gundácskára. Azt hiszem, ideálom meglehetősen csapodár természetű lehet; — mert a detektív most következő felordítása csakis egy gyöngéd lábnyomás következménye lehetett, mi belőlem ugyancsak sziszegő hangot csalt ki, de ami méltán provokálhatta a gyöngébb testalkatu detektív fájdalomkiáltását.

— Ekkora önmegtagadást egyikőjüktől sem kívánhatok — szólt Ludmilla asszony határozottan. — Talán az is helyes volna, hogy mindkettőjük boldogságát akarva, előbb egyikőjükhöz mennék nőül s annak halála után a másikhoz. Ez elvégre lehetséges volna, hiszen az ember nem élhet örökké. De helyesebbnek tartom, ha sorsot huznak, melyiküké legyek.

— Hát legyen amerikai párbaj! Aki a fekete golyót huzza, vagy főbelövi magát, vagy nőül veszi kegyedet! — Kiáltottam elkeseredetten, a detektív azonban feltalálta magát és a kalapomat s miután az utóbbit kezembe nyomta, a nyitott ajtóra mutatva, fülembe sugta:

— Mióta Leó—Benő, benőtt a feje lágya! Meneküljünk — s hogy e terv női karhatalom ellenzése nélkül sikerülhessen, villámgyorsan eloltotta a lámpát, mely az előbb nyilván azért nem aludt el, mert nem volt álmos, most azonban már hajlandónak mutatkozott Morpheusz karjaiba dőlni.

Rohamlépésben értünk ki a Talpassyék házából, azt hiszem mindketten ama gondolattal, hogy többé nem térünk oda vissza, mert rosszabb ma egy Ludmilla, mint holnap egy Adalgunda.

— Uram, — mondtam Szaglászknak — amikor az utcasarkon bucsuzni készültünk egymástól — vallja meg így utólag, miért vezettette fel magát velem Talpassyékhoz?

— Őszintén szólva ideális érzelmektől vezérelve. Ugyanis láttam, hogy Adalgunda, kivel ismeretlenül már sokat kokettiroztam, sőt leveleztem is, igen jó kondícióban levő kis hölgy s így reméltem, hogy jó uzsonnákat kaphatok náluk.

— Még egy kérdésem van. Miért hívják Önt egyszer Leónak, máskor Benőnek?

-- Ezt majd megtudja, ha haza megy.

Elbucsuztam a derék Szaglástól, ki úgy látszik, ezuttal rosszul szaglászott s bus gondolatok között értem lakásom kapuja elé.

Mint hogy lakásomban nem volt életbeléptetve a házmesteri intézmény s az idő már este 10 óra körül járt, tehát a kapu be volt zárva, benyultam zsebembe, hogy kivéve kapukulcsomat, szobámba érve kipihenhessem a nap s az est fáradalmait.

De ember tervez s kapukulcs végez!

Zsebem üres volt s hirtelen eszembe jutott, hogy a kulcsot, mely most lefekvésem helyzetének is kulcsa volt, midőn meghatva Adelgunda és Benő érzégesétől, emlék gyanánt felajánlottam, valószínűleg tényleg Ludmilláéknál hagytam.

— Hogy jutok én most haza?

De még egy reménysugár villant meg agyamban! Hátha nem kabátom zsebébe tettem vissza a kulcsot, hanem nadrágzsebembe, melyben pénztárcámat tartom?

Tényleg ott lehetett a kapukulcs a pénztárca mellett, — mert az én zsebemben ugyan egyik se volt! A pénztárca elment keresni a kulcsot és mind a kettő beadta a kulcsot.

Most már azt is értem, hogy a »detektivet« miért hívják egyszer Leónak, egyszer Benőnek?

Csak azt nem értem, miért kellett egy nap alatt szerelmi viszonyomat s pénztárcámat elvesztenem: — s ha már ez a pech megtörtént, miért kellett ezt — humoreszkben megörökíteni?

Bálban.

*Szilaj, vig tánczene hangzott köröttem
Szívembe vígság költözött,
Mig kedves barna lánykával csevegtem
A táncoló párok között.
Amint megfogtam hófehér kezét
S belenéztem sötét szemébe,
Körülragyogta lelke nekem égét
A boldogság sugárzó fénye.*

*De hirtelen, mint álmoképet láttam,
Hogy közénk leng egy fényes árny.
Ott láttam köztünk, hófehér ruhában
A szeretett kedves leányt.
„Óh, mintha érezném, tekintetét“...
A szívem feldobbant lángolva...
...Elengedtem táncosnőm, szép kezét
S lelkem az árnyat átkarolta.*

Kiss Endre.

Reflexiók Pocsolyafüredről.

Egy »napsugaras« juliusi délután (a debreceni juliusi délutánok különösen napsugarasak voltak) elhatároztuk Pali barátommal, hogy fürdőre megyünk. Külföldibe semmiesetre sem, csak hazaiba. Közzé is tettünk a lapokban egy hirdetést, mely szerint: »Két disztिंगvált fiatal ember (t. i. mi ketten) egy elegáns, fejlődésben levő fürdőbe akar nyaralni menni. Ajánlatokat... stb.« Harmadnapra rá meg is érkezik egy ajánlat Pocsolyafüredről. A fürdő igazgatója és orvosa Pocsolyafüred látképeivel ellátott anzikszon tudatja, hogy rendkívül megtisztelve érzi magát, ha a nagyságos urak (t. i. mi ketten) megtisztelendik az ő fejlődő fürdőjét, mely, — mint a lapon látható — kitünő levegővel bir és fenyveserdő közelében van. Alá volt írva: dr. Pocsolya Szaniszló fürdőigazgató és orvos, továbbá gyöngéd női vonásokkal: Pocsolya Ludmilla és Leokádia. Én, akinek a jó levegő, a fenyveserdő és a Leokádia név mindig ideálom volt, hogyne kiáltottam volna fel örömmel, hogy oda fogunk menni. Pali se sok ellenvetést tett, legfeljebb annyit kockázott meg, hogyha nem téved, ez a pocsolyafüredi anziks egy tátrafüredi képeslaphoz hasonlít. Én azonban megnyugtattam annyira, hogy már ő is elkezdett tervezgetni, hogy mint fogunk majd kísértálni a fenyvesbe, leülünk egy lócára, megfogjuk egymás kezét t. i. én a Leokádiáét, ő a Ludmilláét — így ni! — s ezzel meghatottan kezdte szorongatni a kezemet — és fogunk majd nekik holdvilágos verseket szavalgatni. »S majd meglátod — kiáltott fel lelkesülve — tiz kilóval fogunk meghizni, mire hazajövünk!« Neki ugyanis hizás volt a legnagyobb álma. Én rendkívül el voltam érzékenyülve, hát nem szóltam egy szót sem, csak annyira emlékszem, hogy egész éjjel pocsolyával álmodtam: Pocsolyafüreddel, Pocsolya Szaniszlóval és hasonló nevű leányokkal.

*

Pocsolyafüred, egy fél perc! — kiáltotta a kalauz. Ez a »fél perc« már szeget ütött a Pali fejébe, de azért vidáman haladtunk a fürdő felé, melynek bejáratánál lekötélző előzékenységgel fogadott egy egészen vörös orru, hirtelen-szőke ur, az igazgató, egy még hirtelenebb szőke és inkább többé, mint kevésbé vörös orru lány és egy leghirtelenebb szőke lány, ki szintén birtokosául mondhatta magát egy vörösbe játszó

ornak. Rossz sejtelem vett erőt rajtunk. »Le .. le...okádia, »Lu . lud...milla!« hebegtük egyszerre Palival. A két hájlény egy gyorsütemű pukkedlit ugrott és hamis fogakra következtetni engedő mosollyal sipogták: »Igenis a Pocsolya kissasszonyok vagyunk«. A bakfis Ludmilla meg hozzátette hadarva: »De volt már nekünk sok kérőnk is«. A fürdőigazgató egyet sóhajtott, mi pedig lehangolva indultunk a fürdő felé. Csak az vigasztalt, hogy legalább jó levegőben és fenyves erdőben lesz részünk. De minél inkább közeledtünk a fürdőhöz, annál kellemetlenebb illatot éreztünk. Pali barátom meg is kérdezte célzatosan: »A környéken jó levegő van?« — »Hát nem érzik, kérem — szolt csodálkozva Pocsolya és egy nagyot lélegzett — oh, kérem ez a levegő!« — A Pocsolya lányok szintén egyet lélekzettek és ők is azt mondták: — Óh, kérem, ez a levegő!

Palinak ezek után a fenyves kezdte az oldalát furni. Egy pár torokköszörülés után fel is vetette: — »És a fenyves — az merre fekszik?« — E kérdésre Pocsolyának szintén akadt a torkán valami köszörülni való. — »A fenyves« — szolt aztán elgondolkodva. »Látják kérem azt a ködbe burkolt hegyet ott?« És egyszerre két irányban is mutatott. — Látjuk, látjuk... kiáltották a Pocsolya lányok helyettünk, akik semmitsem láttunk. — »Uraim — folytatta hévvel Pocsolya — azon a hegyen fog a fenyves nőni. A mi türdők még csak egy fejlődésben lévő fiatal türdő«. — »Fiatal, fiatal« sóhajtották a Pocsolya lányok. — »Tavaly vetettük el a fenyő magvakat, de már jövőre ki fognak nőni! De habár az idén nincs fenyves, ott a türdő háta mögött van egy — epres«.

*

Esténként mozgalmas élet keletkezett a türdőben. Pocsolya ugyanis, aki a tudomány martirjának mondta magát, mert az alkohol romló hatását önmagán tanulmányozta, elérkezett ahoz az állapothoz, mikor saját nevéig leitta magát és ilyenkor minden elmozditható tárgyat szeretett türdővendégei fejéhez hajigált. Igaz, ő ezt oly szándékból tette, hogy a vendégek otthonosnak, egy család tagjainak érezzék magukat, de ennek az lett a következménye, hogy a türdővendégek legnagyobb részt megszöktek, dacára annak, hogy Kóró Márton »kitünően szervezett« három tagu társulata a türdőben megkezdte előadásait. Pocsolya rendkívül lelkesen karolta fel a

színeszet ügyét, minek következménye az lett, hogy a társulat primadonnájával Szivárvány Sári-val, akinek vállaira az összes női szerepek, ötven év és vagy nyolcvan kiló nehezettek, — megszökött és a hátrahagyott érzékenyhangu levelében kér bennünket, hogy feledjük el őt örökre.

Azonban alig kezdtük elfeledni, mikor délután csak beállit lehorgasztott fejjel, mezitláb a türdőbe, — kivételesen józanul.

Nagy riadalommal körülvettük, a Pocsolya lányok sirva borultak nyakába. Ő pózba vágta magát: »Fiuk, egy Pocsolya nem lehet száraz! — ez volt a vicce önmagáról — egy pohár snapszot!« Miután kihörpintette az öblös poharat, rögtön gyöngéd apa lett; könnyek között keblére vonta a két lányát és elérzékenyülve adta apai tanácsát nekünk. — »Óh fiuk! ne higyjetek a lányoknak!« — Leokádia a könyökével titkon megdöfte az apját. Hát, hogy is mondhat egy lányos apa ilyet! Pocsolya elérte a célzást, mert rögtön kijavította szavait: »Óh fiuk, ne *minden* lánynak higyjetek! Minek hittem én is! szolt melankolikusán. — Megcsalt, kijátszotta nyomorult. Ellopta a kabátomat, a cipőmet is, de ez még semmi«. — Itt egy kicsit megpihent a tragédiája előadásában. Pocsolya, részben hogy szemét dörzsölte, részben pedig, hogy még egy pohár snapszot kérjen, miután poharának kétszer szerencsésen fenekére nézett, így folytatta: — »Alighogy Macskaházára érkeztünk, Sári elkérte a pénzemet, meg az aranyórámat.« — »Hiszen nem s volt neked órád papa — szolt közbe sirva a bakfis Ludmilla. — »Azt nem is adtam oda — sóhajtotta viszont Pocsolya. Bárcsak a pénzemet se adtam volna oda, de azt mondta, hogy az összes kincsünk az én tiz forint két krajcárom, meg a — szerelmünk«. És itt, miután feltűnt képzetében a ropogós tiz forintos képe — elkezdett keservesen sirni. — A tiz frintot odaadtam neki, — megszökött vele; — a két krajcárt, azt nálam hagyta, meg — tette hozzá mélabus sóhajjal — meg a szerelmünket«. »Hool vaan?« zokogta a bakfis Ludmilla.

*

A másik csapás, ami Pocsolyát érte az volt, hogy bejelentettük neki elutazásunkat hón szeretett türdőjéről. Ez nagyon leverte; egész nap nem evett, — csak ivott. Este aztán beállitott hozzánk és érzékeny jelenetet rögtönzött. »Óh, fiuk a szive-

met érinti ez az elhatározásotok (pedig a zsebét érintette). Miért mentek el, hát szenvedtetek ti valamiben hiányt? Nem meglátogatlak én titeket mindennap huszszor... tizszer... — de úgy látzik sokallta ezt a számot is, hát hozzátette alacsonyabb hangon: .. vagy ötször«. Pedig egy hétig se nézett felénk. Minket azonban ez sem hatott meg. Nem hatott meg az sem, mikor a Pocsolya lányok az előszobából adott jelre Pocsolya kettőt köhintett, — belejtettek könyezve és elkezdtek kérlelni, marasztalni. Már kezdtük a dolgot unni és Pali, — ki nem sokkal az előtt konstatálta a mázsálón magáról, hogy három kilót fogyott, nem pedig tizet hizott, — bosszus lévén, rájuk szólt hevesen: »Kisasszonyok, én tisztelem önökben a kort»... Nosza lett erre ajukdolás, sikongás, hogy micsoda kort tisztelünk mi bennök, ne tiszteljünk mi bennök semmit, ők még csak tizenhét évesek voltak. És miután tengerszavakat pár pillanat alatt fejünkhöz csapdostak, az ők szokott keserves zokogásukkal borultak apjuk nyakába Pocsolyát szintén elfutotta a méreg, emlegetett becsületsértést, meg párbajt, végre pedig kivágta: »Igen hát ez a két lány együttvéve tizenhét éves». S mintán látta, hogy bennünket nem tarthat vissza, pózba vágta magát: »Gyilkos Káinok — szólt felénk mutatva, — megöltétek ezt a két Abelt — és a lányra mutatott, — de az öreg Abelnek — s itt magára mutatott — lesz annyi önmegtágadása, hogy holnap hajnalban felkeljen és kikísérjen benneteket az állomásra!«...

Másnap hajnalban tényleg kikísért bennünket az állomásra. S mikor a vicinális beszállingózott s a kalauz elkiáltotta magát: »Pocsolyafüred egy negyed perc!« (ugy látszik nagyon megapadt a forgalom), Pocsolya valósággal bögve borult a nyakunkba. Kezdtük hinni, hogy ez az ember minket csakugyan szeretett, Pali el is lágyult. Mikor aztán felpakolták holminkat a vonatra, Pocsolya megölelt utoljára kettőnket és halk, szeretetteljes hangon fülünkbe sugta:

»Fiuk, adjatok kölcsön öt forintot ..«

S. Hajdu Sándor.



A vén Homér.

*Novicius diák koromba egyszer,
Egy szép, virágos május délután
Tanulni mentem kertünk fái közé
— A vizsgáig még egy nap volt csupán —
A vadvirágos pásziton ledőltem.
Kinyitva állt előttem a vén Homér.*

*A vak poéta csengő, szép beszéde
Lelkem mindjobban elmerengeté,
Penelope igaz, nemes keserve
Keblem valóban felmelengeté
S Odyessus hol Nausikaára toppon
Oly szívhez szóló hangon szónoklottam,
Hogy könnyezett a vén Homér.*

*De im, a szomszéd bájos Nausikája,
Egy kurta szoknyás barna kis leány
A kert falán merészen áthajolva,
Pajzán mosolylyal kandikált le rám;
Egy perc alatt a gáton átemeltem,
Egy pillanat — már ott pihent mellettem,
Ámult-bámult a vén Homér.*

*Ez édenkerti szép idilli képhez
Festői színt adott a környezet.
Az ág között egy gerlepár pihent meg,
Köröttünk tarka pille repkedett,
Hulló virággal a falomb behintett
S fejünk alá pompasan beillett
Vánkos gyanánt a vén Homér.*

*A nyugovóra térő nap sugára
A fákon át olympi fényt vetett,
Boldogságunkat semmi sem zavarta,
Az alkalom mindenben kedvezett,
Szerelmi vágytól szívünk összedobbant,
De ajkainkról még egy csók se csattant —
Bizonyosság rá a vén Homér.*

*Am véget ért a kedves pásztoróra,
Szép Nausikáa félve széttelint
S eltűnik aztán, mint a gyors gazella,
Piciny kezével bucsucsókot int...
...Én még sokáig bámulok utána...
Magam maradvá kinzó árvaságba,
Magam — no meg a vén Homér.*

*Mint egy Achilles, ha harcba indult,
Vizsgára mentem másnap délután,
De Sokrates tudásu, bölcs tanárom
Kegyetlen volt és — sajnos — elbukám.
Pedig, hogy elmém Nausikaán volt egyre
S Iliást is forгатám kezembe'
— Tanum reá a vén Homér.*

Vályi Nagy Gustzáv.

A pusztábakiáltó.

Irta: **Vidovich Ernő.**

I.

Késő éjjelre járt az idő. A holdvilág némán sütött le a tájra, amelynek közepén, szőlőtőkétől körülvéve, hárman állottak egy tisztáson.

Az egyik távolabb állott, némán nézett a másik kettőre, akik egészen közel, egymáshoz simulva gunyosan néztek reá.

— Legyen, — mondotta az egyedül álló. — Maguk hatalmasabbak, de engem mégsem fognak meggyőzni; soha el nem hiszem, hogy a házasság — bármennyire telve van is szerelemmel — boldog lehessen. Azt nem akarom tagadni, bármennyire elfogultnak látszom is nevem iránt, hogy ennek a boldog találmánynak okát a nőben keresem.

Gunyos kacaj volt az egyetlen válasz.

— Meg voltam győződve, — folytatta egy kicsit keserű hangon a férfi, — hogy szavam a pusztába kiáltó szava lesz. Adja az ég, hogy ne úgy legyen, amint én hiszem, pedig úgy fog lenni.

A leány egy kicsit előbbre lépett. A hold az arcára sütött, gesztenyebarna fűrtjei csak úgy ragyogtak a holdvilágban.

— Feleljen nekem igazán, — mondotta határozottan — ha maga rátalálna a »szive királyné«-jára, akiről tudná, hogy szereti magát, nem szakítana-e rögeszméjével, nem venné-e feleségül azt a nőt?

Szaplonczay Miklósnak már ajkán volt a tagadó válasz, akkor egyszerre a lányra nézett, valami csodálatos sejtés szállotta meg s nagyon csendesen felelt:

— Feleségül venném.

A másik férfi, aki eddig egy szót sem szólt, gunyosan mondotta a lánynak:

— Meggyőzte Berta, erre a győzelemre büszke lehet.

— Igenis büszke vagyok.

— S ez után a nagy győzelem után talán mehetünk aludni.

II.

Szaplonczay Miklós megöregedett. Hogyne, hiszen már elmúlt harminc esztendő s az ügyvédi irodája is ment már nagyon szépen.

S talán véget is értek már az ifjúkor ábrándjai. Ugyan micsoda érzés melegítette volna Szaplonczayt, hiszen Berta — az egyetlen leány, akit

szeretett — már évek óta felesége volt a másikkal. Őt talán el is feledte, hiszen miért is emlékezne reá?

Ott ült egyedül az íróasztala mellett, körülötte mindenütt egyetlen kísérője, jóbarátja: a munka.

S egyszerre ott volt előtte az az asszony. Bánatosan, keservesen mondotta el a maga történetét s Szaplonczay felelt reá:

— Bocsásson meg nagyságos asszonyom, de nálunk ügyvédeknel az a szokás, hogy még egyszer összegezzük a hallottakat. Meghallgattam a maga bus történetét, amelyet annyira tragikusnak szeretne feltüntetni, most kötelességem még egyszer elmondani, de többé nem a megsértett, a fájó szívű nő szempontjából, hanem, amint egy rideg, számító prókátor értelmezi.

— Maga talán nagyságos asszonyom férjhezment? Azt hitte, szereti a férjét és ebben a tudatban boldogan nyujtotta neki a kezét. Sajnos, ilyenek maguk mindnyájan. A házasság csak a szerelem által lehet boldog — mondják — pedig higgyék el, hogy az annyira kikacagott józan házasságok mindig boldogabbak.

Elhallgatott. A fiatal asszony arcán gunyos mosoly játszadozott, Szaplonczay kezébe vett egy tollszárat s beszédje közben azzal gesztált.

— Nem akarom magát meggyőzni, folytatta csendesen. — Gyermekkorától ismerem, mint önféjű, akaratos teremtést, akinek parancsolni nem lehet s mikor látszólag meg van győzve, akkor is az gondolat motoszkál szép fejében: »csak azért sem«.

— Lehet, hogy sokszor igaza van. Kivánom, hogy ma is igaza legyen, a mikor a pillanat hatása alatt kijelenti, hogy nem szereti a férjét, hogy válni akar tőle. Pedig a maga házassága csak most lenne igazán boldog. Most már szét foszlott az a csalfa illúzió, amelyen keresztül eddig férjének minden tettét nézte, most már tudná őt nemcsak szeretni, hanem főleg tisztelni.

Ujra elhallgatott. Feleletet várt az asszonytól, de az csak egy halvány mosolyt vetett reá s tovább hallgatott.

Kötelességeinek tartottam magát figyelmeztetni, mily nagy boldogságot dob el magától. De nem is felel nekem s így a legrövidebben azzal válaszolhatnék, amint csakugyan van is, hogy az irodám nem foglalkozik válóperekkel s így nagy sajnálatomra a magáét sem vállalhatom el.

A fiatal asszony egy heves mozdulattal felugrott.

— Elég, — mondá. Mondja ki, hogy nem hajlandó engem, a sértett asszonyt védelmezni s én távozom.

Szaplonczay megfogta az asszony kezét. Nagy szürke szemével hosszan nézett reá, mintha hipnotizálni akarná, egyszerre megváltozott hangon lágyan, szeliden szólott:

— Berta, ifjúkori barátnőm, üljön le kérem. Higyje el, belőlem a hűséges, jó barát beszél.

Hosszan nézett reá.

— Látja Berta, — szolt csendesen — én nem találtam reá a szívem királynéjára, nem vagyok elfogult, annyival is inkább hallgasson meg. Felhozhatnám még védelmemre azt is, hogy válopört csak akkor vállalunk el, ha értjük az ügyfelünk logikáját, ezt pedig én nem mondhatom. De legyen, elvállalom a maga ügyét, elválasztom az urától, ha megigéri, hogy sohasem tesz nekem szemrehányást.

Berta lassan felelni akart. — Ne feleljen oly hirtelen — szolt Szaplonczay, — még nincs vége. Arra kérem még, ne felejtse el soha, hogy ellene voltam az elválásának, mert tudom, hogy ez nem szabadítja meg a gyűlölt boldogtalansága láncaitól, hanem igazán boldogtalanná teszi.

Megszólalt az asszony halkán, behizelgően:

— Nem hiszek magának, amint sohasem hittem, hogy igazán beszél, mikor az asszonyt vádolta s a szerelmet kárhoztatta. Maga most is játsza ezt a prózai, világias életnézetet, oly régen ismerem, oly régen tudom, hogy mennyire idealista, mennyire poéta lélek. Mi nem erre a világra valók vagyunk, a mi világunk más világ. S az a világ engem védelmez, az ideál az én szolgálatomba szegődött, mellettem van a bűbáj, a varázs, a fantázia. Magára bizom tehát az ügyem, de vallja meg, hogy én hű vagyok a meggyőződésemhez.

— Maga — csalódott, szolt Szaplonczay, de melyik nő nem csalódott a férjében? Hiszen minden vőlegénynek az a törekvése, hogy magát minél ragyogóbb színekben festhesse. S ezt a csalódást sohasem követi kiábrándulás, csak még nagyobb szerelem. Be tudja maga bizonyítani, hogy nem szereti a férjét?

— Tehát mégsem vállalja az ügyemet?

— Nem akarom tagadni, Berta: szerettem

magát mikor férjhez ment. S ha én védelmezem magát, azt hinné mindenki, hogy csak önérekből teszem.

— Nos hát nem szeretem a férjemet, mert — Atyám vétkeztem! — mert magát szeretem, amióta asszony vagyok.

— Hirtelen elhallgatott. Erős férfikar fonta át a termetét, ajkát nem engedte többé szóhoz jutni egy másik ajak.

S amint boldogan néztek egymás szemébe halkán szólott Berta:

— És az előítélet, ügyvéd ur, a szerelemről, a nőről, a boldogságról?

— Szavam mégsem volt a pusztabakiáltó szavam, hiszen elértem, amire vágytam.

Az ajtón egy fiatal ügyvédbojtár nyitott be s hirtelen visszahúzódott. Eszébe jutott, hogy a gyermekkort, az ifjúságot szokták képzelo poézissel, idealizmussal vádolni. S mennyire ostorozzák érte. Nem, inkább nem házasodik meg soha. Mennyire csalfák a nők s mily rosszak a férfiak.

Levél.

Frangois Coppée.

*Nem „az örök eszményt“ szeretem magában,
Én magát szeretem, egész valójában,
Isten így teremté, szívem így kívája;
El nem vakít haja aranycsillogása,
Sem szomorú fénye szép szelid szemének,
Bár ezek forrási szívem érzelmének;
Tudom, magának is van nem egy hibája,
Mégis úgy szeretem, úgy vágyom utána.
Nem üzök én hű, csalfa álmoképet,
De hogyha megérti azt, amit én érzek,
Ha hű tiszta és mély érzése lesz válasz
S ha legyőzünk mindent, ami csak elválaszt,
Kedves szép gyermekem, lesz mégis egy álmom,
S elkövetek mindent, hogy valóra váljon.
Hogy én magát mindig szeressem és védjem
S maradjon meg maga egyszerűségében.
Tudom, nem tetszelgő, jó szívét ismerem,
De nem kívánom, hogy tökéletes legyen.
S ha bűt is okozna, úgy is megbocsátnék,
Amit nekem nyújtott a nagy boldogsggért,
Bennem, hogyha minden valóságra válna,
Égő férjre lelne s kimélő atyára,
Ki akkor is gyöngéd, ha maga megbántja
— Látja, nem „ideált“ látok én magába'.
Ismert előltem az ember gyöngesége;
— S én mégis remélek, én bizom, hogy végre
Egy eléggé nemes, hű szívre találok
S fog szeretni kissé, akit úgy imádok.*

Franciából fordította:

Bátorkeszi Kiss Pál.

A rendőrkapitány halála.

Irta: **Kiss Endre.**

Hegyezd meg óh tragédia fenséges muzsája sötétszinű iróniádat, röppenjen el halk, mélabús sóhaj ajkadról, midőn előveszed doublé-arany lantodat, hogy annak kísérete mellett elzengje csengő mezzoszopránod, a gyászosságában is nagyszerű történetet! Süvölsön el a panaszhangok áradata a Kárpátoktól — Adriáig, Makótól — Jeruzsálemig és Debrecentől — Kutyabagosig zokogva, siratva a hőst, kinek nem kicsiny és nem mulandó érdemei közül legnagyobb az vala, hogy egy rendőrkapitányi diszes állás betöltője volt!

E sikerült bevezetés után áttérve tárgyamra, kijelenthetem, hogy Hájas Benedek ur, egy vidéki városkának érdemes rendőrkapitánya, amidőn hosszabb időre szabadulhatott hivatalának poros aktái közül, aranyszabadsága kellemes eltöltése végett a fővárosba rándult fel.

E szabadság aranyosságát csak egy aranyos kis feleség együttléte csökkentette, — mert akár milyen szép és kedves asszonyka is a feleség, hiába! mégsem egy anyaméhben született a szabadsággal — gondolják a férjek — s a legszeretőbb férjek is óhajtják néha, hogy bár élnekelhetnék azt a szabadon és merész hypothézisük szerint szellemesen átvariált dalt, hogy »Özvegy vagyok özvegy, vidám szalmaözvegy«.

Ha valaki az utókor tagjai közül szellemesebb foglalkozást nem találván, arra az elkeseredett gondolatra vetemedik, hogy megírja a Hájas Benedek ur életrajzát; munkája megkönnyítéséül a Benedek ur dicséretére ideiktatom azt az adatot, hogy ő egyik tagja volt ama ritkasággyűjteménybe való egyéneknek, kiket »hüségesebb férjek« gyűjtőneve alá szokás foglalni, — de meg kell vallani, hogy hitvestársi szerelmével nagyon szépen össze tudta egyeztetni a Szomorodni iránti szerelmét: — és bizony nem bánta volna, ha szabadságideje alatt alkalma lett volna elszomorodni felesége távolléte miatt.

Minthogy azonban Benedeknek a fővárosban is folyton azt a páros életet kellett élveznie, mely a költő szerint a legszebb a világon s minthogy a női papucsról nem hiába daloltak már ezren jogos fájdalmukban mélabús elégiát, nem igen nyílt hősünknek alkalma a vendéglők italairól tárgyilagos véleményt alkotni, s az alkohol-ellenes mozgalmak iránti mérhetetlen ellenszenvé-

nek gyakorlatban is impozáns kifejezést adni, — egyszer mégis sikerült engedélyt nyerni kis feleségétől, hogy ifjúkori cimborájával, Galagonya Kázmérral, egy éjfél zárórás ismeretség-felújítási estélyt rendezzenek... És ez estély következményeiről zeng most mélabús regét lantom.

Az éjfél lomha szárnyai rég elsuhantak már a mindenség felett, sőt már a hajnal pirkadó sugarai is régen bearanyozták a mennyboltozatot, — s mi több, már a tejes asszony is elhozta — a reggelire való tejet, s a Kati szakácsnő ugyan csak sürgölődött a reggeli elkészítése körül s a kapitány ur óráján úgy látszik, még mindig nem volt éjfél, mert még mindig nem lépett a hazatérés ösvényére.

A Hilda asszony szívét annyival inkább s annyival nagyobb jogi alapon kezdték mardosni a kétségbeesés furiái, mert férje eddig mindig a pontosság mintaképe volt, — hiszen a derék férfiú mindennap pont félegykor kezdett zsörtölődni, hogy »na, jöhetne már a leves«, sőt, mint kötelességtudó hivatalnokhoz illik, hivatalbeli rendes alvásából is pontosan öt perccel a hivatalos óra letelte előtt ébredt fel, — valami nagy dolognak kellett történnie, hogy a pontos férfiú még mindig távollétével tündöklik. Mikor aztán úgy dél előtt 11 óra tájban a jó Galagonya egyedül, vagy legfeljebb Bachus szellemével karöltve lépett be a kapitányék lakosztályába, s tudakozódott a Benedek holléte felől, a Hilda rémülete felhőkarcolásnyi nagyságra nőtt.

— Istenem, Istenem! Itt borzasztó dolognak kellett történnie! Benedek bizonyára gáztettnek esett áldozatául, ha maga nem tudja, hol van. Hiszen együtt voltak az este, hát hova tette, hol hagyta a férjemet?

Galagonyának égnek meredt az elhullás nyugalmába vonult haja fején felejtett hat szála, miközben megütközve hebegte:

— Ez mégis gyanus, sőt gyanusabb a gyanusabbnál. Nagyságos asszony, tényleg, hogy együtt voltam az éjjel férjével, sőt éjfél tájban már két példányban is láttam őt magam előtt, de ugyanezen időtájban a fejem lélektani okok miatt annyira elnehezült, hogy az azután történekről eskü alatt seholy sem mernék vallomást tenni. Annyi bizonyos, hogy éjfél után nem sokkal együtt távoztunk a Fehér hollóból, még pedig a hazamenetel szándékával.

— Semmi kétség, férjemmel valami szerencsétlenség történt — szolt Hilda asszony, miután a helyzethez illő ájulási rohamából felocsudott. — Galagonya, kérem, jöjjön velem a kapitánysághoz. Ott bejelentjük a Benedek nyomtalan eltűnését.

A rendőrtisztviselő, kinek elbeszélést az esetét, nem felejtve el élénk színekkel ecsetelni az eltűnt közmondásos pontosságát, rendkívüli előszeretettel olvasta a magyar nép számára írott, minden rajzoló izléssel sziklaszilárdan dacoló, illusztrációkkal ékesített »igaz történeteket«, tehát kétségtelenül egy legjobb minőségű rablóbanda ügyes fogásának minősítette a Hájas ur eltűnését, különben kollegiális kötelességének tartván az ügyben való legszélesebb körű gyors nyomozást, azonnal megidézttette a »Fehér holló« egész személyzetét vallomástétel végett. Az egyes vallomások között fölmerülő ellentétek mindig bonyolultabbá tették az ügyet. A főpincér azt vallotta: a nagyságos ur háromszor egymásután játszatta a cigánnyal azt a nótát, hogy: »Kiteték a holttestét az udvarra«, s ezt kapcsolatba hozva az eltűnéssel, logikailag öngyilkosságra lehet következtetni. Arra mutat az a körülmény is, hogy ugyanezen egyén vallomása szerint a Hájas ajka körül határozottan mélabusnak nevezhető vonás játszadozott, midőn egy pezsgős palackkal betörte a kávéház tükrét.

A vendéglős ezekkel szemben kijelentette, hogy kizártnak tartja az öngyilkosságot, mert a kapitány ur egyszer vidáman elrikkantotta magát hogy »sohse halunk meg!« — azt pedig még Tisza Pista se teszi, hogy ily hamar visszaszívja szavait.

A rendőrtisztviselő kérte a vendéglőst, hogy a politikai momentumokra való hivatkozásokat lehetőleg kerülje vallomásában, megjegyezte, hogy e szavak nem bizonyítanak az öngyilkosság ellen, mert a kapitány ur előbbi kijelentésével esetleg az örök életre is célozhatott.

Galagonya ur, kinek emlékezete csapjai lassankint megnyitak, szintén az öngyilkosság lehetősége mellett érvelt, annál inkább nem lehet nézete szerint Benedeknek utóbb említett kijelentésére súlyt helyezni, mert azt est vége felé a jámbor valószínűleg elvesztette értelmének legalább egy kerekét. Erre vall az a körülmény is, hogy őt, emlékezete szerint részeg disznónak nézte, már pedig ő, ha esetleg nem is volt teljesen a józan-

ság karjai között, de sertéssé semmi szín alatt sem változott.

Hilda asszony könyek között tiltakozott ama feltevés ellen, hogy férje saját kezével vetett véget életének, — azzal a meggyőző indokkal érvelt a szép menyecske, hogy ha 35 éves koráig nem kísérelte meg megölni magát Benedek bizonnyára nem kezdi meg ilyen későn ez ostoba sport gyakorlását.

A főpincér feltevését azzal is támogatta, hogy a kapitány ur lelki felindulása miatt tántorgó léptekkel távozott tőlük s annyira el volt foglalva saját sötét gondolataival, hogy félkesztyűjét náluk felejtette — a vendéglős azonban hajlandóbb volt ugy a tántorgást, mint a kesztyű ott felejtését a Szomorodni hatásának, mint a lelki fölindulásnak tulajdonítani.

— Nem volt az ön kávéházában valamilyen alak, mikor Hájas ur ott mulatott? — kérdezte most a vendéglőstől a tisztviselő, ki azt kezdte észrevenni, hogy az eset csomói még jobban és rejtelmesebben bonyolulnak, mint a »Nyomor herceg« című 75 füzetes regény kalandjai.

— De bizony volt! — válaszolt minden gondolkozás nélkül a vendéglős — egy asztalnál magánosan ült egy rendkívül elegáns fiatal ember, aki a legdrágább vacsorát rendelte meg, a legpompásabb szivarokat szívta s legfinomabb pezsgőt itta.

— S mennyiben volt ennek különös a viselkedése?

— Amennyiben mindent azonnal készpénzzel fizetett.

— De hiszen ez egész normális eljárás.

— Bocsánatot kérek, az én kávéházamban ez legalább is feltűnő. Az én törzsvendégeim mindig feliratják legalább felét annak, amit rendelnek. Épen ezért kénytelen vagyok duplán számítani föl, amit fogyasztanak és ezzel nem térlek le a tisztesség útjáról, hiszen csupán azért tértem át a katolikus vallásra, mert a katolikusok szoktak keresztet vetni, nekem pedig mindig keresztet kell vetnem számlám felére.

A vallatás minden különösebb eredmény nélkül ért véget s a rendőrtisztviselő Hilda asszonynak udvariasan kijelentette, hogy az ügyre vonatkozó tudósításba Benedek ur személyleírásával együtt azonnal átküldi a főváros minden kapitány-

ságához s egyuttal biztatta a szép asszonyt: ne féljen, esetleg eloszolhatik a homály ez ügyről, mert akármennyire vádolják is a fővárosi rendőrséget tehetetlenséggel, igenis, fáradságot nem kimélő, buzgó ulánajárással sikerült kideríteni, hogy volt már eset rá, hogy ez a rendőrség sikerrel kutatott.

*

Ugyanezen nap délutánján ásitozva olvasta egy másik rendőrkapitányság tisztviselője a Hájas ur hozzáelküldött személyleírását, miközben egyszer-egyszer nem épen elégedett hangokat hallat.

— Orra rendes. Nagyszerű! Szája rendes... Piramidális! Tessék nyomára bukkanni egy eltűntnek, akinek orra is, szája is a legkivívőbb magaviseletet tanusítja a rendőrséggel szemben, — rendes, — rendes; miért nem birt legalább az orra egy félméternyire megnőni? Mindjárt könnyebb lenne a megtalálása... De mi az ördög! különös ismertető jel: az eltűnt sétatálcája fogantyuja ezüst angyalfej volt! Ez pompás! — Kiáltja a derék ur viduló ábrázattal. Gondolkozunk csak logikusan: — s tényleg megküzd a logikus gondolkodás nehézségeivel s az eszmék következő láncolata vonul végig agyatekervényein.

— Az eltűnt botján egy ezüst angyalfej volt, tegnap éjjel bekísértek de csendháborítási miatt egy Csapó nevű tanítót, akinek botján szintén ezüst angyalfej volt: egy angyalfej, meg egy angyalfej nem mindig két angyalfej, sőt jelen esetben valószínűleg egy angyalfej, valamint a Csapó tanító botja sem az mindig a Csapó tanító botja, sőt jelen esetben valószínűleg nem a Csapó tanító botja. Jelen esetben valóban bottal ütjük a nyomát az eltűntnek, de a közmondás ellenére valószínűleg sikerrel. — Hej, András, kéretem Csapó tanító urat!

Ez utóbbi mondat már természetesen nem a hivatalnok ur gondolatainak egyik ékes láncszeme volt, hanem hangosan intéztetett a rend *éber* őréhez, aki eddig az ajtó előtt *szundikált* s aki most sarkon fordulva elléptetett az épületnek egy uri lumpok menhelyéül szolgáló szobájába, melynek kanapéján a nevezett még most is Morpheus karjai között pihent.

Öt perc mulva már szigoru hangon kérdezhetette a tisztviselő az idézettől:

— Miért háborította ön a csendet Csapó ur?

— Nem voltak rá különösebb elvi okaim. Engem háborított, hogy csend van; ezért viszonzásul én is bátorkodtam a csendet háborítani. Viszont egy rendőrt háborított az, hogy mi a csenddel kölcsönösen háborítjuk egymást s ezért meginvitált ide éji szállásra. Először részesültem a rendőrség részéről elkvártélyozásban s miután most már az alkoholmellettes asztaltársaságok minden rendü és rangu italainak gőze kipárolgott fejemből, azt hiszem, távozhatom. Ha esetleg valami birságot kell fizetnem, rendelkezésökre állok.

— Esetleg nagyon nagy lesz ez a birság, — szólt jelentőségteljes tekintettel a rendőrtisztviselő.

— Hja persze! Drága világ van; manapság mindennek feljebb megy a tarifája.

— Nem arról van most szó, kérem. Mondja meg őszintén, hogy jutott ön ahhoz az ezüsfogantyus bothoz.

— Ezelőtt egy évvel vettem Fekete Jakab debreceni üzletében 12 koronáért.

— Tudja-e kérem, hogy ez az állítása hihetetlen.

— Hogyne; tudom! Hiszen igen értékes darab s magam is mindjárt arra gondoltam, hogy bizonyára tévedésből adta olyan olcsón a botot.

— Ejha! Uram, önnek az efféle dolgokban nagy jártassága lehet...

— Hogyne! Persze, hogy jártas vagyok az ilyen ügyekben. Hiszen nagyon szép botgyűjteményem van s tudom, hogy egy bot körülbelül mennyit ér.

— Hagyjuk a tréfákat, uram. — Most egy rendkívül komoly kérdésem van önhöz. Ismeri-e Hájas Benedek rendőrkapitányt? — szólt szigoru hangon a rendőrtisztviselő s kémlelő pillantása meglepéssel látta, hogy Csapó ur palástolhatatlan zavarba jön a kérdésre.

— Dehogy, dehogy! Mit gondol, kérem?

— Akarom mondani, hogyne ismerném, nagyon is jól ismerem, sőt mondhatom, hogy barátságával dicsekedhetem ennek a tehetséges, magas műveltségű férfinak.

— Nem találkozott tegnap vele?

— Nem értem, miért kíváncsi ön erre.

— Igazán mondom, hogy nem találkoztam.

— Egyelőre elég! Előre is mondhatom, hogy mindent tudok.

— Ha mindent tud kérem, akkor meg épen nem értem, mire való ez a komédia? Remélem hallgatni fog mindenről s most hazaenged. Viszontszolgálatra mindig kész vagyok.

— Ez mégis sok! Megvesztegetési ajánlat. Ez egyszer meg fogja járni uracskám! András, kísérje vissza ezt az urat, egyelőre csak az előbbi szobába; — de úgy vigyázzon rá, hogy meg ne szökjék, mint a szeme fényére. Nem lehetetlen, hogy oly bünszövetkezet rugóira fogunk most tapintani, mely egész Európát rettegésben tartja!

S mialatt a láthatóan megrökönyödött tanító András fedezete alatt elvonul, a tisztviselő ur leül íróasztalához s megnézve az átküldött iratokból a Hájasné lakása címét, a következő levelet írja hozzá:

»Nagyságos asszonyom!

A legnagyobb örömmel tudathatom, hogy férje eltűnéséről sikerült eloszlatnom a homályt s megállapítani ama valószínű tény, hogy ő rablógyilkosságnak esett áldozatul. Mindig legfőbb büszkeségemet fogja képezni az a körülmény, hogy egy ily kiváló férfiú meggyilkolásának tényállását én deríthettem fel. A tettes azt hiszem kezeim között van. Rendkívül ügyes és tapasztalt gazembernek látszik. Még nem faggattam ez ügyben, de egyes gyanuok, melyeket más ügyben tett keresztkérdésekre tett válaszai csak megerősítnek, arra vallanak, hogy ő rabolta ki s ő ölte meg az ön férjét.

Ezt bizonyítja az is, hogy férje sérapálcája nála van s annak szerzésére vonatkozólag aljas koholmányokkal igyekszik tévutra vezetni a rendőrséget. Kérem, hogy különösen a bűnjelnek az esetlegesen boldogult férje pálcájával való azonossága megállapítása végett még ma délután szíveskedjék megjelenni hivatalos helyiségemben.

Szolgája:

Korlátffy, rendőrfogalmazó.

Egy jó óra mulva zokogva állott a szép asszony Korlátffy szobájában s a kérdéses pálcában azonnal ráismert férje tulajdonára.

— No lám, az ügy szépen kezd tisztázódni — jegyezte meg elégtelen Korlátffy ur — és most, nagyságos asszonyom, még egy kérésem van önhöz. A gyanúsított azt állítja, hogy jó barátja volt az ön esetlegesen boldogult férjének. Ha ez tény, akkor ön bizonyára ismeri. Én ide

vezettetem a delikvenst s kérem, nyilatkozzék erre vonatkozólag.

Korlátffy ur öntudatos elégtelenséggel dörzsölte kezeit, képzeletében maga előtt látja a kitüntéseket, miket a nagy büntett felderítéséért kap majd; képzelete alig bírja már el a sok kitüntést, gomblyukában ott látja fényleni a Ferencz József rendet s már szinte érzi illatos füstjét a havannának, miket, mint magasrangu hivatalnok kéjjel szivhat. Képzélődéséből a Hilda asszony örömteljes sikoltása ébreszti fel, aki e kiáltással borul nyakába a néma rezignációval belépő Csapónak.

— Benedek, Benedek! Hát nem haltál meg?! Édes uram, csakhogy megkerültél.

Tableaux! A belépő félig örömmel, félig kétségbeesve fintoritja fanyar mosolyra az ajkát, Korlátffy ur a papírvágó ollóba kapaszkodik, hogy meglepetésében hanyat ne vágódjék s a rend éber őre, maga se tudja miért, zavartan mormogja:

— Rödnek muszáj lönni.

— Csapó tanító — vagy, ha jobban tetszik, Hájas rendőrkapitány ur nyeri vissza legelőbb nyugalmát. Egyet-kettőt köszörülve torkán, igyekszik a lehető legtermészetesebb hangon mondani:

— Tudom, hogy magyarázatot kell adnom neked, kis feleségem, hogy kerültem közvetlenebb érintkezésbe az itteni rendőrséggel. Nos, megvallom, hogy egy tervem volt, melyet előtted is titkoltam. Rendőrkapitányi tapasztalataimat akartam gyarapítani, tanulmányozni akartam, mint bánik a fővárosi rendőrség a csendhaborítókkal, hogy a közvetlen tapasztalás nyomán elsajátíthassam az itteni rendőrség bizonyára praktikusabb eljárását. Komoly tanulmányozás szempontjából lettem az éjjel csendhaborító, komoly tanulmányozás szempontjából kísértettem be magamat s komoly tanulmányozás szempontjából csaptam fel tanítónak.

Ezek a szavak lebbentek el hősünk ajkairól. Lehet, hogy némelyek kételkednek ezek teljes igazságában s azt gondolják, nem annyira a tanulmányozásból, mint bekísérése miatti szégyenérzetéből kifolyólag tagadta el a kapitány ur a rendőrség előtt kiletét: — azonban ezeknek figyelmükbe ajánlom, hogy egy rendőrkapitány szavaiban rendes körülmények között sem szabad kételkedni s még kevésbé szabad akkor, midőn az oly csodás fenségű tettet visz véghez, hogy kétségtelennek hitt halottaiból feltámad.

Egy

halvány leánykához.

*Elnézlek gyakran künn az utcán,
Ha sétálsz árván, egymagad,
Amint köröttünk párosával
A vidám ifjunép halad...
— Neked sincs párod... nekem sincsen,
Hisz' oly szegényes a ruhánk!...
És senki sem néz mi utánunk...
Senki sem gondol mi reánk!...*

*...Láttalak rég, egy báli éjen,
Amint ott ültél egyedül
Fehér ruhádban... s nézted némán,
A többi táncba, mint repül...
— Téged nem hívott senki táncra,
S ezért a szived fájt nagyon!
Alig tartád könnyűid' vissza
A végig üres nagy padon...*

*Csak téged hagytak észrevétlen!
S hogy elszállt tőled az öröm:
Szeretlem voln' azt visszahozni,
De — én a táncot gyűlölöm!...
...Szegényes volt a ruha rajtad,
S divatját mult a legyező.
Nagy ok ma ez a mellőzésre!...
A sorsunk olyan egyező!*

*Mindenkinek van ideálja,
Csak nekem nincsen... meg neked!
Csak a mi szívünk olyan árva...
Jer! Add kezembe hát kezed,
S menjünk mi is sétálni, vígan,
— Csalás ma ugys a világ! —
S kacagjunk, mint két hős szerelmes,
...Hadd irigyeljen, aki lát!*

Szabó István.

Néhány megjegyzés a céllövésről.

Midőn az ifjuság idejét és buzgalmát az országos diákkongresszus és jogáször előkészítő munkálatai annyira igénybe veszik, midőn figyelme belső életében keletkezett személyes természetű kérdések felé irányul, nem tudom szerencsésen megválasztott-e az alkalom egy, ha nem is eredeti, de ily alakban nálunk még szóba nem került eszme felvetésére.

Annak reményében, hogy a kérdés behatóbb tárgyalására és annak során nézeteim bővebb kifejtésére az alkalom csakhamar megszűnik, ezuttal csak a legszűkebb

korlátok közé szorítkozva igyekszem a kérdéshez hozzászólni.

A jogász vivó-egylet már régebben foglalkozik egy céllövő tanfolyam létesítésével; én az eszmének szívvel-lélekkel hive vagyok és annak idején volt alkalmam többek véleményét megismernem, minek alapján a következő megjegyzéseket bátorítom közzétenni:

Ami magát a céllövészetet illeti, szerintem téves az ellenzők összes okoskodása; tévednek, kik a mozgalmata párba-
juzási mánia hajtásaival egy kalap alá fogva, benne a középkori szellem napjainkra is kiható beteges elfajulását látják, mert a céllövés széleskörű oktatására szükség van és pedig nemcsak azért, mert fegyvelmezőleg hat a testre, biztosságot ad a szemnek, kéznek, fellépésnek, hanem mert *elsőrangu nemzeti kérdés!*

Az abszolút békés fejlődés kora még elérhetetlen messzeségben látszik, ha elmulnak a hódítási álmok, a nemzetiségek szerinti tömörülés, majd a belső fejlődési átmenetek állandóan fegyverben állásra kényszerítik az államokat.

A harci erények kora még nem járt le, változtat rajtok a kor modern szelleme, de a nemzetek ereje, tekintélye, *jövője* ma is harcképes fiainak számában jut kifejezésre. A lelkesedés indíthatja a hazafiakat anyagi áldozatokra, fellépésre a küzdelmeket irányítani hivatolt zsenit; a lelkesedés csatasorban állíthatja az épkézláb emberek; de pusztán a lelkesedéssel a mai fejlett technikájú lővszerek korában csatákat nyerni nem lehet! A 48-as szabadságharc elején szenvedett csatavesztések sora szinte a csapatok gyakorlatlanságára vihetők vissza, viszont elég arra utalni, mily hatalmas ellenállást fejtett ki a maroknyi búr, a gazdálkodó farmer-nép a világalomra törő, büszke Angliával szemben, *mert a búrok kitünő lövészek voltak!*

Azt vethetnék ellenünk, hogy ma, az általános hadkötezettség korában, amikor a militarizmus ugys tönkretesz az államokat, mi szükség van arra, hogy a céllö-

véssel a polgári sorban élő emberek még külön is foglalkozzanak? Erre válaszunk csak az lehet: az a pár száz lövés, melyet a legénység minden tagja szolgálata alatt felmutatni köteles, őt ugyan kitűnő lövészé tenni nem fogja, míg ha megvalósul az eszme melyet külföldön már megpróbáltak, s melynek nálunk Szemere Miklós a legbuzgóbb hirdetője, vagyis ha behozzák a céllövést a *közoktatásba*, kezdve az elemi iskolától minden fokozatán, a hadszolgálat alatt elesik a céllövés elemi oktatásának szüksége, sőt amennyiben már gyakorlott lövészek kerülnek sor alá, a szolgálati időtartam a minimumra lesz leszállítható, minek nemzetgazdasági előnyei bővebb méltatásra nem is szorulnak. És ennek az ideje el fog jönni, csak az eszme elfogadtatása jár nehézséggel!

Röviden, ha felmerült az eszme, karoljuk fel annak érdeme szerint, ne csak a vivőkör tagjai, hanem az egész ifjuság és amennyiben az eszme megvalósítása nagyobb költségekkel nem járna, *állítsuk jel a főiskolai céllövő egyletet!*

Takács Andor.

Nem szenvedek...

*Amidőn összeszorított ajakkal
Járom tovább az életet.
Ne hidd, hogy én nem szenvedek.*

*És néha-néha hogyha láthatsz
Egy gunyos mosolyt, amely tovaszáll:
Nem élet ez, hanem halál.*

*Halál, amelyből nincsen visszatérés,
Hisz azt mondtam, hogy nem szeretek:
Ne hidd, hogy én nem szenvedek.*

Donna Diana.

A három páter.

Irta: Papp Lénárt.

A hosszú, szürke kavicsos uton ballagva haladt szamaras kordélya mellett a daróc ruhába öltözött páter, kezébe csepűfonálból készült ostor volt, mellyel a szürkét gyorsabb menésre ösztökölte, azután pedig belekezdett egy siralmas nótába:

Cifra pohár, veres bor . . .

de el is hallgatott vele mindjárt s ijedten körülnézett, hogy nem hallotta-e meg valaki s mikor látta, hogy a csiripelő vereben kívül közelében semmi élő nincs, újra neki köszörülte a torkát:

Cifra pohár, veres bor,
Mindjárt rám kerül a sor,
Mindig iszom olyankor,
Mikor rám kerül a sor.

A nótának a végét már csak dudolva mondta, mert a közelben feltűnt a kolostor piros födele s egyik kanyarulat után mohos kerítése, pántos vaskapuja is.

De hát olyan állapotban volt a jó páter, mikor az ember nótázni szeret s így egy szentebb éneket kezdett, amire még a szürke is felvetette lekonyult fejét.

Halljad ama nagy, szent Pált,
Borban mit föl nem talált?
Timótheusnak használt,
E észségére szolgált.

Ezt szabad volt énekelnie, mert hisz a veresében mindszent férfiakról van szó.

— Még jó kedved van fráter — szólítá meg egy másik barát, ki ott állott a kapuban.

— Az ám! — szólt vissza a daloló, most véve észre, hogy itthol van, s végig huzott a számaron, mire az nyargalvást fordult be a kapu hidján.

Oda bent már többen várták, akik kezdték a terhet a kocsiról leszedni. Volt azon minden: zöltség, zsák liszt, csős kukorica, a szerint, amint egyik vagy másik környékbeli adakozó, mit tartott a bűnös lelkéért való bűnbocsánat engesztelő díjának; a páterek szorgalmasan hordták le pincébe, kamarába, magtárba, utközben dicsérvén a hozott tárgyakat; szent József! milyen szép sárga répa, milyen szép káposzta, végtére egy kis gömbölyű, rozsdás abroncsu kis hordó is lekerült; megfeketedett dongájáról messze fehérlett e néhány szó:

»Tokaiense

a. d. 1+23«

Hogy felvidult a páterek képe, mikor ezt meglátták, oda mentek, megsimogatták, tiszser elolvasták felírását, végül elkezdtek valami latin nótát énekelni:

Gaudeamus igitur . . .

ezt sem tudták az öröm miatt végig elénekelni.

Egyszerre hárman is akarták vinni; hogyne, tokaji bor! ez nagy szó.

Bizonyosan nem gondolta Nóé, mikor az első szöllőtöt elültette, hogy még ennek az utódjai

közt is lesz rangkülömbőség. Már pedig van. Ott van például a csavicska, ezt csak »kend«-ezés illeti meg, már a vinkó az kegyelmed, a bikavér tekintetes, az asszu nagyságos, a tokaji . . . az már király.

A páterek nagy triumfussal gördítették a hordót a pince felé, nem keresték a járt utat, hanem tüskön-bokron keresztül törtettek agyon-gázolva a térdig érő kutyatejet, földibodzát, meg a fésüs takács mácsonyát.

Az egyik kulcs Hilárus páternél volt, ő reá bizta a quardián; kinyitották vele a vasreteszű rácsos ajtót s óvatosan leengedték a becses hordót. Hosszu volt a pince s félig tele boros hordókkal. Legelől voltak az üresek, meg lehetett ismerni a rájuk rajzolt fehér keresztől, ami azt jelentette, hogy meghaltak s most várják a szüreti feltámadást, hátrább a telt hordók voltak mindenikre ráírva hová való, mikori.

Az ujonnan szerzett hordót leghátul helyezték el, óvatosan lerakva számára a fehér penészes ászokfákat, a két kulcsárt pedig a quardián vette kézre s elmondta nekik, hogy ugy vigyázzanak a hordóra, mint a szemük tényére, s inni ne merjenek belőle:

— Ihattok minden hordóból — ugymond — annyit, amennyi kell, de ehez a hordóhoz ne nyuljatok soha!

A két páter engedelmesen fejet hajtot, jelöl annak, hogy a parancsot hiven teljesítik.

Az egyik páter volt Hilárus, a másik Herkó, mind a kettő kész a legnagyobb csinyre, társai s egymás bosszantására, most is e miatt kezdtek haragot egymással, ami pedig nem illik ilyen szent férfiakhoz.

De hát éppen ezért bizta rájuk a quardián a kulcsokat. Furfangos ember volt őkelme, tudta, hogyha másra bizza a pince őrzését, akkor ez a kettő bizonyosan kijátsza amazokat, mig így egymásra vigyáznak s még talán azt sem veszik észre, ha ő maga a kegyes quardián lesétál a pincébe.

Ha pedig kettőjük közül valamelyik akar majd lemenni, a másik bizonyára résen lesz, hogy ez meg ne történjék s ha megtörténnék, milyen gyönyörűségesen össze fognak kapni, ami megint szent férfiakhoz illő dolog lesz.

Előre is mulatott rajta; gyönyörűséggel gondolt arra, hogy mint fog ő majd itélkezni Hilárus, meg Herkó páter felett.

No de lássuk a két páter mit csinál!

Ráborult az esti szürkület a kolostorra, elcsendesült az egész vidék, nem hallott csak egy elkésett tót kocsijának a nyikorgása vagy a kolostor fedelén meghuzódó bagoly sivitása.

A páterek elhuzódtak celláikba s ott végezték esti imádságukat, énekeiket, intézvén azt szent Antalhoz s más glóriás szentekhez. Hanem Hilárus páter nagyon kényelmetlennek találta a térdelést, olyan gondolatok foglalkoztatták, amelyeket sehogysem tudott elűzni, pedig az imádságokat mind végig imádkozta s az olvasó gyöngyeit kétszer is lepergette, végre is a nyakába vetette a szent füzért:

— Könnyű volt neked szent Antal szentnek lenned, önmegtadadónak lenned, de próbáltad volna az én helyemben — gondolta és a fülére huzta kámzsáját, a pincekulcsot leoldta övéről s kezébe fogva indult a pincébe.

A szellőzörejre is ijedten nézett körül, vajjon nem jön-e utána valaki; nem követte senki, akadály nélkül eljutott a pinceajtóig.

Csikorgott a pinceajtó zárja, mig kinyilott. Hilárus belépett s maga után bezárta; ekkor már biztonságba érezte magát, taplót, kovát, acélt vett elő, hogy meggyujtsa a kénygyertyát, mit magával hozott. Alig csiholt ki, azonban gyanus zörej hallatszott: valaki a zárt nyitotta; Hilárus először megrettent, ám azután észbe kapott:

— Ez valószínűleg Herkó páter vagy a quardián, mert csak nekik van kulcsuk. No megálljatok!

S ekkor derekáról a kötélövet ujjaira csavarva várta a belepőt. Az egyet-kettőt lépett s acélt, kovát vett elő, amivel éppen a Hilárus orra előtt akart szikrát kiütni.

A páter kötélövével vaktából nagyot sujtott a levegőbe, amaz a neszt megsejtve, hamar kiugrott az ajtón, sarkán fejét a kámzsájába huzva szaladt fel a kolostorba.

Mire Hilárus páter felért, már csend volt s a Herkó páter cellájában sem volt semmi nesz. csak a páter horkolása hallatszott.

Hilárus másnap figyelemmel kísérté Herkó páttert, de nem vett észre arcán semmit sem, úgy, hogy már a quardiánt kezdte gyanusítani. Elhátározta, hogy a következő este utána jár a dolognak.

Mikor aztán másnap a vecsernyére beharangoztak s imádságukat a közös imateremben elvégezték, elrejtőzött a pince melletti folyondár között.

Nemsokára egy kámzsába bujt alakot vett észre, amint óvatatosan a pince felé igyekezett. Sötét volt, nem figyelhette meg az arcvonásait; — Herkó páter, — mert csakugyan ő volt a látogató- nyugodtan belépett a pince pitvarába.

Hilárius ekkor előlépett s gondolkozott, hogy mit tegyen: Rázárja az ajtót? az nem jó lesz! Bemenjen? még baj érheti! Végre is győzött benne a kíváncsiság, hogy vajjon ki lehet a bent levő, mert az esti sötétség és a felhuzott kámzsa miatt nem ismerhette fel.

Csendesen nyitotta az ajtót s belépett, épen nekiment Herkó páternek.

Herkó páter pedig, mikor észrevette, hogy rajtakapták turpisságán, tolvajt kezdett kiáltani: — Páterek ébredjete! lopják a bort!

Rémesen hangzott ez a Hilárius fülébe, ha abba a gyanuba jön, hogy ő a bortolvaj, elveszik tőle a pincekulcsot, jobbnak tartotta tehát megfutamodni, szaladt fel ő is egyenesen a cellába.

Herkó páter nem tudta utólrni s mire a többieket fellármázta, nyomát sem találta az üldözöttnek.

Hilárius kereste a legjobban s ezt olyan ügyesen szimulálta, hogy Herkó páter is a quardiánra kezdett gyanakodni; szólni azonban ő sem szólt róla, miként Herkó páter a maga gyanujáról, mindenikőjük várt még egy napot, hát ha kiderül a dolog.

Ez este mindegyik nyugodtan cellájába vonult, ami a quardián gondoskodásából egymás mellett volt.

Egyiktől áthallzott a másikhoz az imádság szava, ha egy kicsit hangosabban ájtatoskodtak, most azonban mindenik halkán mondta el, mivel figyelte a szomszéd szobából jövő neszt.

Egyszerre elhallgatott mindkét szobában a zaj s lassan megnyílt a Hilárius ajtaja, kezében gyertya volt, amivel utjára világított. Herkó páter is éppen ezt tette, de amint meglátta Hilárius gyertyája fényét, visszahúzódott, Hilárius szinte észre vette Herkót s ő is visszatért.

Csendben várakoztak egy darabig s végre Herkó lépett ki, ugyanekkor Hilárius is. Most már nem lehetett visszahúzódniok, farkasszemet néztek egy

ideig s mindenik várta, hogy a másik induljon el. Ez így nem tarthatott sokáig, végre Herkó gondolta:

— Aki mer, az nyer — s eloltva gyertyáját, indult a pince felé.

— Lássuk mit akar — okoskodott Hilárius s követte.

A pincébe lement Herkó páter, lement Hilárius is s most már mindenik azon gondolkozott, hogy mit csináljon.

Kint azonban egyszerre zörejt hallatszik, a zár nyílik, csigorog az ajtósarka. Mindketten meghúzódva figyeltek az érkezőkre:

— Ez lesz az a »valaki« — gondolták, aki előtte való napokon háborgatta őket!

Figyeltek s óvatosan közeledtek feléje, az nem vett észre semmit sem; mikor aztán csiholni kezdett, az egyik a tüzserszámot ütötte ki kezéből, a másik pedig átnyalabolta s aztán félretéve minden ellenségeskedést:

— Erősen tartsd! — kiáltott Hilárius.

— Gyujts világot! — szólott Herkó páter.

Világosság lett s ime ott állott előttük a quardián, kinek első gondja volt az álmélkodó Herkó páter kezéből a kötélövet kivenni.

Most már aztán még a szentelt víz sem moshatta le a quardiánról azt a gyanut, hogy a bort meg akarta dézsmálni, Herkó páter és Hilárius pedig arról teljesen meg voltak győződve, hogy ő volt az előtte való napi látogató.

A quardián esett belé tehát abba a csávába, amelyet ő készített a két páter számára.

Most azonban már nem volt mit szégyenkezniök egymás előtt s melléülnek a „Tokajinak“ először nagy óvatossággal szürcsölvén edes nedvét, később azonban, mikor a fentlevők észrerették el-tüntöket, leszállingóztak azok is s nem sokára nótától zengett a pince:

Elindul szent Péter Rómába,
Botját veti vállára haragjába,
Botja végén csutora,
Csutorában jó bora,
Iszik, mikor akarja:
Fülöpöt is kínálja:
Igyunk egyet!

*

Hilárius és Herkó páter pedig még most is azt gondolja, hogy a quardián volt benn a pincében előtte való este s azt zavarták fel a kolostorba.



Apróságok.

Egy poétalelkű fiatal jogász néhány hangulatos verset olvasott fel egy ünnepélyen. Sok tapsot kapott s nem egy barátja gratulált sikeréhez. A gratulálók egyike, aki szintén dicsérte a versek jó oldalait, eltérve az általános gratulálási sablontól, hibát is fedezett föl az egyik költeményben s megjegyezte, hogy van annak egy sora, amelyik csak úgy be van tolvá a többi közé s szinte kizökkenti a verset könnyed menetéből.

— Hogy hangzik ez a sor? — kérdezte a szerző.

— Az Isten tudja mért.

— S miért nem tetszik ez neked? — kíváncsiskodott tovább a poéta.

— Az Isten tudja mért — hangzott ismét a válasz.

* * *

Egy jogász meglehetősen erősen fixiroz egy leánykát, ki a mamájával megy az utcán. A mama kardos menyecske lehet, mert sértőnek vette az ifju tüzes pillantásait, odamegy hozzá s fenyegetőleg mondja:

— Az én lányomat ne fixirozza kérem, mert elhuzom a nótáját.

A jogász nem jön zavarba s udvariasan válaszol.

— Akkor meg kell mondanom, hogy az én nótám az, hogy »csak egy kis lány van a világon . . .«

* * *

Egy jogász-értekezleten heves vita folyik. A szónokló nagy hévvel vitatja egyik indítványról, hogy az megvalósíthatatlan.

— Bármibe mernék fogadni, hogy ez az indítvány sohasem ér célt — mondja többek között pathetikus hangú beszédjében.

Erre egyik általános népszerűségnek örvendő barátunk felényújtja a kezét s nyugodt hangon mondja:

— No, hát fogadjunk öt pohár sörbe, hogy célt ér

A fogadás meg is történik s a kis epizód élénk derűt önt a tanácskozások komolysága közé.

* * *

A színházban »Veér Judith rózsájá«-t játszó s Árkossy meg Sarkadi ugyancsak nyakalnak a csobolyóból. Egy jogásznak feltűnik, hogy aki először iszik, az mindig úgy emeli szájához

a kulacsot, mintha már csak a fenekén volna itóka, míg aki utána iszik, az úgy látszik, csak a tetejéről kortyol a kulacsnak? — figyelmezteti erre barátját, de az így szól:

— Kérlek, Árkossy így jellemzi legjobban a részeg parasztot. Annyira be van rugva az ipse, hogy már azt sem tudja, hogy nem jön bor a csobolyóból, ha így tartja a szájához.

* * *

— Mi a véleményed a theologusok vicclapjáról, a Szilánk-ról? — kérdi egyik jogász a másikat.

— Valóságos paradoxon ez a lap — válaszolja az. — Szinte minden viccéhez van kép rajzolva s mégis minden vicce képtelen.

— A mi lapunknak legalább csak a viccei képtelenek, de a ti vicclapok megjelenni képtelen — dörmögi egy mellettük ballagó theologus.

Színház.

Nagyjelentőségű csekélységek.

Multkori kritikám megírása óta több oly darab előadásában gyönyörködhetett Debrecen színházba járó közönsége, melyekről érdemes volna részletesebben emlékezni meg e lapban, bár a színházi kritika számára természetesen nem nyithatnak hasábjaink tárt teret. Irhatnék Shakspeare örökbecsű művének a „Szent-ivánéji álom“-nak közepes előadásban való bemutatásáról s itt direktre arról, hogy egy „művésznő“ nem tartotta arra sem a nagy britt költő szellemét érdemesnek, hogy Oberon tündérkirálynak épen nem nehéz szerepét legalább úgy-ahogy megtanulja, szólhatnék Bayerleyn: „Takarodó“-jának, vagy Herczeg Ferenc „Dolovai nábob leánya“ című régi jó darabjának föllevenítéséről s két fővárosi művésznék, Ligeti Juliskának és Rózsahegyi Kálmánnak diadalmas vendégszerepléséről Gárdonyi poétikus vígjátékában „Annuská“-ban; de ez uttal nem egyes előadások részletes bírálatát akarom adni, hanem egyes látszólag teljesen jelentéktelen, sokak figyelmét meg sem ragadó dolgokról akarok szólni, melyek szoros értelemben vett színházi kritika keretében nem is lennének érdemesek a felemlítésre, de amelyeket így külön-külön felemlíteni talán nem lesz teljesen felesleges.

Olyan nagy jelentőségű csekélysegeket fogok bírálat tárgyává tenni, amelyek némelyikének kritizálása némelyek előtt

talán kicsinyes, sőt neveléses dolognak tűnhetik föl, de amely csekélységek jó volna, ha nem zavarnák azt az összbemnyomást, melyet a darab, mint harmónikus egész minden legapróbb részletének együttműködése segélyével gyakorol lelkünkre.

Felsorolom e hatásrontó csekélységek közül, melyeket a színpadon tapasztaltam, azokat, amelyek hirtelen épen eszembe jutnak.

A „Bibor és gyász“-ban az öreg Szendrő várnagy berohan azzal a hírrel, hogy az apát ünnepi díszben közeledik. A szerep itteni ábrázolója úgy látszik az ünnepi dísz alatt a szőrcsuhát értette, mert abban vonult be a színre; elvégre lehet, hogy a főpap a vár kapujában ledobta magáról az ünnepi köntöst, de valószínűtlen, hogy ez megfelel a szerző intencióinak.

Egyik jeles, új magyar történelmi színmű második felvonásában két paraszt iszik a kulacsból, Általánosan feltűnt, hogy az, amelyik előbb iszik, mindig úgy illeszti a szájához a kulacsot, mintha már csak az alján lenne annak egy kis itóka, míg amelyik utána iszik, mindig olyan szög alatt tartja szájához a kulacsot, mintha még majdnem tele lenne az borral. Talán szőrszálhasogatásnak tűnik fel az ilyesmi kritizálása, de tény az, hogy mihelyt arra gondolunk előadás közben, „hogy hiszen ez lehetetlen“, ki leszünk pingálva egy időre a hatásból, mit a darab reánk gyakorol. „Miss Chipp“-ben szánakozva nézzük azt a dús gazdag öreg urat, ki úgy nézett ki, mintha kaiser kabátját a kutyabagosi kántortól kapta volna kölcsön. Együttal haragudtak is a milliomos urra, amiért olyan fukar, hogy tisztességes öltönyt sem tud venni magának.

A karszemélyzetről is meg kell emlékezni. A lapok, ha szólnak néha a karról: vagy megdicsérik éneklését, vagy megrójják s a kar azt hiszi, hogy neki nincs egyéb kötelessége, minthogy a kottalapok hangjegyeinek megfelelő hangok kiadására hozza működésbe hangszalagjait. Bizony pedig kívánatos volna, p. o. a „Faust“-ban a Bálint halálát gyászoló nép közül egyes kisasszonyok panaszos dalolása közben nem kacsintgatnának a földszint felé s egyes urak nem néznék álmosan a mennyezetet. A karnak nemcsak hanghordozással kellene tudunkra adnia, hogy szomorú vagy vig hangulatnak kell együttes énekében kifejezést nyernie; hanem arcjátékkal, mimikával is.

Egy zöld függönyről akarok még megemlékezni. Arról a zöld függönyről, mely egy darabnak, melynek 4 felvonása három különböző szobában – és pedig egy uri lakásban, egy irodában s egy szállodában játszódik le, mindhárom szobája ablakán szerepelt. Elvégre zöld függönyök nélkül is el lehet képzelni egy lakást, sőt valószínűtlen, hogy annyira népszerű valamelyik kárpitosnak a zöld függönye, hogy egy darabban egy magán lakás tulajdonosa, egy irodafőnök, s egy szálloda gazdája ugyan azon minőségű függönnyel díszíti fel lakását.

A változatosság nemcsak a repertoárban, hanem a milieuban is fontos és legalább is az kívánatos, hogy ugyanazon darab különböző szobáiban ne szerepeljenek ugyanazok a butorok. Egyéb iránt karácsonyi jó kívánságul azt kívánom, a szintársulatnak, sohase legyenek ellene nagyobb kifogások, mint aminőket ez elmefuttatásomban felhoztam.

Könyvszemle.

Új egyházi munkák. Hegedüs és Sándor debreceni könyvkereskedők kiadásában három, az egyházi irodalom terén méltó feltűnést keltő munka jelent meg újabban. Lévy Lajos sárkereszturi ev. ref. lelkész »Egyházi beszédei«-nek negyedik kötete, az S. Szabó József által szerkesztett »Debreceni lelkészi tár« harmadik kötete és Erős Lajos debreceni theologiai tanár »Apologetika«-ja. A nagybecsű s minden tekintetben figyelmet érdemlő munkákra, melyek közül az elsőnek ára díszes kötésben 6 korona, a másodiké 10 korona, a harmadiké 8 korona, ez uton felhívjuk a hittudományi irodalom iránt érdeklődő olvasóink szives figyelmét.

Ifjusági hírek.

A M. I. Ö. T. december másodikán érdekes műsorral gyűlést tartott. Steiner Izidor jh. Ábrányi Emil »Mi a haza« című költeményét szavalta. A szavaló különállóan az egyes sorokban kifejezett gondolatok érzelmes interpretációjára sikeresen törekedett ugyan, de szaválata közben néhol szem elől tévesztette az egész költeménynek a szavát minden része által kidomborítandó vezéreszméjét s ezért szavátát csak a középsikerűt fokozatra méltatták. Kiss Endre, lapunk szerkesztője három hangulatos kis versét olvasta fel ezután. Az irodalmi társaság a költeményekért nem csak jegyzőkönyvi köszönetre érdemesítette a felolvasót, hanem verseit emlékkönyvbe írásra

is méltónak tartotta. Balla Bertalan Petőfi »Szeptember végén« című költeménye szavalásával nem tudott hatást elérni, szavallatát kevésbé sikerültnek minősítették. Miksa Rezső szavallta ezután Frankó Jánosnak »A vén színész« című versét. A szavaló előadásán látszott, hogy gondos tanulmány tárgyává tette a költeményt s szavallata megérdemelte a sikerült fokozatot, melyben a társulat részette.

A J. Ö. T. lapunk múlt számának megjelenése óta két érdekes gyűlést tartott. Az egyiket a felett határoztak, milyen előadói véleményt terjeszt be a társaság a márciusi diákkongresszus elé azon kérdésben, hogy kívánjuk-e a választói jognak a főiskolák ifjúságára való kiterjesztését vagy nem. A gyűlés úgy határozott, hogy a jelenlegi viszonyok között, melyek megváltozására márciusig sem igen van remény, időszerűtlennek tartja a dolog tárgyasát s levétetni kívánja a kérdést a napirendről. Ha azonban a kongresszus nem fogadná el ez indítványt, az esetben Göbel Károly álláspontjára helyezkedve a gyűlés többsége azt kívánja, hogy a J. Ö. T., mint előadó a választójognak a főiskolai ifjúságra való kiterjesztésének elvét pártolja. Másik gyűlésen a társaságnak alkotmány, történeti szabad előadás verseny folyt le. A versenyen melyen Goldstein Jenő és Spitzer Sándor vettek részt, a várszerkezet felbomlásának okait és következményeit kellett fejtegetni. Az első díjat, 10 koronát Goldstein Jenőnek, a másodikat, 5 koronát Spitzer Sándornak ítélte a társaság.

A H. Ö. T. lapunk legutóbbi számának megjelenése óta három rendes gyűlést tartott, u. m. nov. 22-én és nov. 29-én. Kiválóbb eredményt értek el imádkozásukkal Kalmár István 2. th. és Domján Lajos 2. th. Füzesy Géza 3. th. imádkozásával csak középsikerült fokot nyert Tőle sokkal többet várt mindenki s épen ezért talán szigorubb bírálat alá vették szereplését. Reméljük, hogy legközelebb teljesen kifogástalant fog nyújtani. Tóth Kálmán 4. th. mély érzéssel előadott, gyakorlottságra valló predikálása a társulat egyhangu tetszésével találkozott. Sikerülten szavallt Csapó Ödön 3. th. és — legalább a jelenvolt tagok többsége szerint — Sívágó Gábor 2. th. is. Marjay Géza csinos költeményéért, Vass Antal élvezetesen megírt, gondosan kidolgozott tanulmányáért és Bodnár Gábor nagy kedvetlenséggel, akadozotlan előadott felolvasásáért jegyzőkönyvi köszönetben részesültek. A két első felolvasó ezzel egyáltalában nincs kellőleg megjutalmazva, mert hiszen a H. Ö. T.-ben szinte szokássá vált minden, bármily rossz felolvasást is jegyzőkönyvileg megdicsérni. Vigasztalja azonban őket az, hogy a tagok osztatlan, élénk figyelemmel kísérték felolvasásaikat.

A H. Ö. T. december 6-án tartott gyűlésén a rendelkezésére álló 40 legényt következőképen osztotta fel: Bán Istvánnak 15, Mikó Imre, Papp József, Peleskey Sándor és Kerekes Bélának 5—5, Vass Antalnak 3 és Barkaszi Károlynak 2 legényt adott. Ezután Barazsu Pál 1. th. imádkozott sikerülten. Előadása gyakorlottságra vall; kár, hogy a fokozásnál nem találta el a kellő mértéket. Kürthy Károly 1. th. szavallata (Lévay, »Haldokló honvéd«) élénk tetszéssel találkozott. Gyakorlott szavallóra valló biztos fellépésével, hangjának művészi alkalmazá-

sával, kiváló mimikájával teljesen megérdemelte a sikerült fokot. Ablonczy Béla predikálásánál Füzesy Géza 3. th. előterjesztette azon indítványát, hogy a szereplők teljes beszédeket adjanak elő, mivel töredékekből fellépésüket megbírálni nem lehet. Az életrevaló, nagyon is szükséges indítvány felett a társulat jövő felévi első ülésén fog dönteni s bizonyára el is fogja fogadni. Juhász Sámuel 1. th. szavallata középsikerült fokot nyert. Nem eléggé gyakorlott szavalló még; idővel jobbat is nyújthat. Végül Zombory Lajos olvasott fel egy csinosan megírt, hangulatos költeményt, melyért jegyzőkönyvi köszönetben részesült.

A főiskolai kántus december hó 3-án tartotta szokásos emlékünnepelet Jámbor Ferenc énekkari kegyes alapító emlékére. Erkel: Gyászenekének előadása után Csiky Lajos dékán, felügyelő tanár nyitotta meg az ünnepelyt, vázolván a kegyes alapító életét s megemlékezve annak bőkezűségéről. Baróthy István olvasta fel ezután azok neveit, kik a Jámbor-alapítványból jutalmat nyertek. A műsor negyedik számaképen Pleifer: Tartózkodó kérelmét (férfi karra átírta Mácsai, S.) adta elő az énekkar a töle megszokott precizitással. Varga Antal 2. th. sikerült komoly szavallata után. Négy magyar népdalt adott elő az énekkar Lányi Ernőtől, mire Fellner József 1. jh. keltett élénk derűtséget pompásan sikerült vigaszavallatával. Dr. Szöllősy Attila »A haza« c. énekének előadásával a szépen sikerült ünnepely végét ért. A legnagyobb meglepéssel távozott el mindenki az élvezeteljes emlékünnepeletről, mely hogy ily jól sikerült, egyedül Mácsai Sándor akad. énektanárnak, az énekkar vezetőjének tudható be érdemül.

Sakkrovat.

Rovatvezető: Gönczy Béla.

1. sz. feladvány Lévay Kálmán-tól.

Világos: Kb_4 ; Vh_2 ; Ff_1 ; f_4 ; gy ; g_3 .
Sötét: Kd_5 ; Fe_6 ; gy ; b_3 ; f_3 .

(Világos indul és 2-ik lépésre mattot ad.)

2. sz. feladvány. Lévay Kálmántól.

Világos: Kh_1 ; Ve_2 ; Bb_2 ; f_2 ; Hc_5 ;
 gy : a_5 , b_4 , d_3 , e_4 , f_3 , g_2 , h_3 .
Sötét: Kg_8 ; Vh_6 ; Bg_3 ; g_6 ; Ff_4 ;
 gy : a_6 , b_5 , d_4 , e_5 , g_7 , h_7 .

(Sötét indul és nyer.)

A megfejtéseket a »Főiskolai Lapok« levélszekrényébe jan. hó 10-ig kérem bedobni vagy lev.-lapon a szerkesztőséghez beküldeni, ugyszintén az esetleges sakkpártikat vagy feladványokat a levélszekrénybe kérem bedobni vagy postán beküldeni. Akik helyesen fejtették meg, azok névsorát a következő számban közöljük.